

GOZDARNIK

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENIJA GRADEC - GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA N. ŠOLC

LETO XIV — ŠTEVILKA 11

NOVEMBER 1981

POSTNINA PLACANA

Obvejevanje gozdnega drevja

Gozdno drevje obvejujemo z namenom, da dobimo v dobi poseka čim več kvalitetnega lesa. Kakovost lesa pa določa razen zdravosti, debeline, dolžine in oblike sortimenta, tudi vejnatost. Uporabna vrednost in estetski izgled lesa z manjšanjem števila grč zelo poraste. S tem raste tudi cena lesa in je hlod iz katerega lahko nažagamo deske brez grč ali iz katerega lahko narežemo lep furnir, tudi do petdeset in več procentov dražji od hloda poprečne kvalitete.

Veje so pir drevesu zaradi asimilacije življenjsko pomembne, zato grče načelno niso napaka lesa. Vendar pri uporabi lesa grče motijo, odvisno pač od namena uporabe, velikosti, vrsti, razporedu in številu njih. Zrasle grče motijo manj kot izpadajoče. Ena od nalog pri gojenju gozdov je pridelati takšen les, ki bo imel čim manj grč, seveda brez posledic za zdrav razvoj drevesa.

Listi in iglice na veji so kot asimilacijski organi funkcionalni le tako dolgo dokler so izpostavljeni svetlobi. Ko

jim te primanjkuje, ne morejo več opravljati svoje funkcije in odmrejo. Dihanje je večje od asimilacije in veje sama od sebe odmre. Z rastjo drevesa v višino, raste višino tudi zelena krošnja, dočim spodnje veje zaradi pomanjkanja svetlobe odmirajo. To je naravno čiščenje veji ki poteka v štirih fazah: odmiranje, preperevanje, odpadnje in preraščanje grče s čistim lesom. Preperevanje povzročajo razne vrste bakterij in gliv, ki se naselijo na veje že v fazi odmiranja. Odpadanje povzroča veter, sneg, neurje in podobno, ko zaradi medsebojnega trenja in upogibanja veje odpadejo. Potek čiščenja in preraščanja s čistim lesom je močno odvisno od vrste rastišča, drevesne vrste, sestojne zasnove, stopnje negovanosti sestoja, sklenjenosti, provenience ali rase drevja in premera vej. Pri vzgoji gozda se zato vedno vprašujemo kako z najprimernejšimi sredstvi in prejemi pospešimo naravno obvejevanje. To pospešuje dolgoročno naravno pomlajevanje, gosto sajenje ter prebiralno gospodarjenje. Zaradi dobre ravnosti, ravne oblike debla, odpornosti do naravnih poškodb in nagnjenosti k naravnemu obvejevanju igra zelo važno vlogo izbor prave provenience.

Pri ogozdovanju moramo paziti na pravilno gostoto sadik. V redkem mladju in pozneje v gošči se razvijejo sicer vitalni a preveč vejnati osebki, ki se jim veje zaradi obilne svetlobe ne posušijo in tudi ne odpadejo. Takšno drevje tudi pozneje, ko se krošnje že strnejo, ni primerno za ročno obvejevanje, ker so veje na deblu pregoste in premočne. Za vzgojo kvalitetnega drevja, s čim manj vejami na spodnji polovici debla, je torej potreben dovolj gost sestoj, ki ga najlažje dobimo z naravno pomladitvijo. Če pa je taka zasnova le prerodka in vrzelasta, jo spopolnimo s sajenjem. Drevje odlično naravno čisti suhih vej tudi polnilni sloj, ki ga sestavlja drevje, ki dobro prenaša zasenčenje. Pri nas sta to običajno jelka in bukev.

Ker želimo v gozdu čim več kvalitetnih debel, se ne zadovoljimo samo z naravnim odpadanjem vej. V gozd posežemo sami in odžagamo veje na deblu. Veje odstranjujemo le tistemu drevju, za katerega predvidimo, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

62399
RAVNE
STUDIJSKA KNJIŽNICA
RAVNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo ostalo v gozdu najdlje, to je, do svoje sečne zrelosti. Pri izboru upoštevamo drevesno vrsto, starost, oziroma premer debla v času obvejevanja, številčnost in debelino vej, zdravstveno stanje drevesa, njegovo stojnost in navsezadnje tudi kakovost rastišča. Drevo mora imeti pravilno oblikovano deblo in krošnjo. Od drevesnih vrst pridejo v poštev le takšne, ki dajejo za tehnično uporabo ali estetski izgled iskan les. Takšne so predvsem smreka, bor in macesen. Listavcev običajno ne obvejujemo, ker ne vsebujejo smole in se skozi tako nastale rane rade naselijo trohnozne glive, ki pozneje povzročajo obolelost drevesa. Izjema so le hrast, breza, jelša in topola. V izrednih primerih tudi bukev, ki pa se na našem območju pri skrbni vzgoji zadovoljivo čisti sama. Nasplošno se zaradi nevarnosti okužbe ročnega obvejevanja pri listavcih izogibljemo.

Drevje obvejujemo v treh obhodih. Prvikrat, ko je staro okrog dvajset do trideset let in meri deblo v prsni višini okrog deset centimetrov. Gornja meja za obvejevanje je dvajset do dvaindvajset centimetrov. Prsni premer naj v času obvejevanja ne presega ene tretjine premera debla v času njegove sečne zrelosti. V takem primeru dobimo le okrog enajst procentov središčnega lesa z grčami, vse ostalo pa je čist les. Plašč čistega lesa mora biti debel vsaj petnajst centimetrov, da dosežemo svoj ekonomski namen. Če obvejujemo debelejša debela, izgleda drevo ob poseku sicer gladko, ko pa ga razžagamo, dobimo čistega lesa premalo. Veje naj bodo čim tanjše. Pri smreki, boru in macesnu ne debelejšje od treh, pri jelki in duglaziji pa pet centimetrov. Če je drevo gosto vejnato, ga ne izberemo, prav tako ne tistih dreves, ki v rasti zaostajajo. Drevo mora biti zdravo in dobro stojno, kar določimo po izgledu krošnje in debla, stojnost pa po videzu korenčnika, ki mora biti dobro razvit. Drevo, za katerega menimo, da ni dovolj stabilno, ne obvejujemo. Verjetno nam ga bo pred dobo poseka podrl veter ali sneg. V takem primeru ne dosežemo željenega cilja in je naš trud zaman. Rastišče mora biti ugodno, saj na slabih in suhih rastiščih prirašča drevo prepočasi in se nam trud pri vložnem delu povrne prepozno.

Pri starosti dvajset do trideset let so veje ponavadi suhe okrog dva do štiri metre od spodaj navzgor. Te odstranimo in se čez deset let, ko so veje suhe že štiri do šest metrov, ponovno vrnemo. In spet čez deset let, ko je sestoj star štirideset do petdeset let in so veje suhe že do višine osem metrov. Takrat opravimo zadnje obvejevanje. Više od osem metrov običajnih ne obvejujemo, ker je najbolj kvaliteten les v spodnji tretjini debla.

Število drevja za obvejevanje izberemo glede na želeno debelino v času poseka. Iglavcev obvejimo pri prvem obhodu od 700 do 800 osebkov na hektarju površine, pri drugem 500 do 700 in pri tretjem 400 do 500.

Pri smreki in boru odstranjujemo le tiste veje, ki so že suhe. Jelki, duglaziji in macesnu pa lahko izjemoma odstranimo tudi spodnje zelene veje. Nikakor pa ne smemo obvejevati preveč visoko v krošnjo, saj bi jo s tem zmanjšali in preveč prizadeli potrebno asimilacijo. Bukvi nikdar ne odstranjujemo zelenih vej, ker je na glivično ckužbo zelo občutljiva. Tudi suhe veje naj ne bodo debe-

DELOVNIM LJUDEM

OB 29.
NOVEMBRU

DNEVU REPUBLIKE

ČESTITAJO
SAMOUPRAVNI ORGANI,
DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE
IN UREDNIŠKI ODBOR

lejše od svinčnika, sicer pa se pri dovolj gosti vzgoji v mladosti pri nas odlično sama čisti. Hrast, brezo, jelšo in topol lahko očistimo suhih in zelenih vej, ker so na okužbe manj občutljive.

S suhim in zelenim obvejevanjem nekoliko zvečamo tudi prirastek. Če suho vejo odstranimo z gladkim rezom tesno ob debelu, se grča zaraste s čistim lesom in ravnimi vlakni že po petih od sedmih letih. Po ravnih žilah se življenjski sokovi pretakajo hitreje in intenzivnejše. Pri drevesnih vrstah, ki jim lahko odstranimo tudi zelene veje, pa se poveča prirastek tudi zaradi tega, ker drevesu ni treba prehranjevati sicer še zelenih a hiraajočih vej. Ko odstranimo suhe veje, ne posežemo v naravni razvoj drevesa, temveč samo pospešimo in dopolnimo naravno čiščenje. Razen večje vrednosti lesa in večjega prirastka dosežemo z obvejevanjem še ugodnejše pogoje za razvoj podrasti, zmanjšujemo možnost glivičnih obolenj in gozdnih požarov, olajšamo podiranje in izdelavo pa tudi estetska vrednost gozda se zveča.

Najprimernejši čas za obžagovanje vej je letno obdobje, ko rast miruje. Jeseni torej ali spomladi, ko drevesni sokovi še ne krožijo po debelu. Takrat je najmanjša nevarnost, da bi zaradi muževnosti drevo ranili in tako omogočili glivične okužbe. Tanke veje odstranjujemo s škarjami za obrezovanje, debelejšje pa s kvalitetno in drobno nazobljeno žago. S takšnim zobovjem dosežemo gladek rez pa tudi obžagovanje samo je manj naporno. V gozdarstvu uporabljamo za obžagovanje vej različne specialne žage, vendar jih v naših trgovinah nimajo. Te so raznovrstne, s kratkimi in dolgimi ročaji, z dodatnimi nasadili, ravne in upognjene, eno in večpotezne, nasploh pa so vse kvalitetne. Moramo jih uvažati, uvoz pa je pri sedanjih omejitvah tako skrčen, da je najbolje, če sežemo po domači sadjarski žagi in lestvi. Namen dosežemo isti, učinek pa je seveda manjši. S pomočjo lestve iz lahke

Objavljamo pojasnilo splošnega združenja gozdarstva Slovenije na TV oddajo, ki je bila predvajana dne 6. 10. 1981. Pojasnilo je bilo poslano tudi IS skupščine SRS predsedniku tov. Zemljariču in podpredsedniku tov. Florjančiču, CK ZKS predsedniku tov. Popitu in članu predsedstva tov. Korošcu, GZ

SR Slovenije predsedniku tov. Verbiču in podpredsedniku tov. Šepicu, Zvezi sindikatov Slovenije tov. Hafnarju, Republišnemu komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predsedniku tov. Marenku, Republišnemu komiteju za informiranje tov. Vahenu in generalnemu direktorju RTV.

PISMO GOZDARJEV RTV

Na željo številnih delavcev v gozdnogospodarskih organizacijah, zlasti članov izvršilnega odbora in skupščine Splošnega združenja gozdarstva Slovenije se obračamo na vas zaradi TV oddaje o gozdarstvu, ki je bila predvajana, dne 6. X. 1981 zvečer v oddaji »Odgovornost za neodgovornost«, ki jo je pripravil TV novinar tov. Marin.

Ta oddaja je po ugotovitvah navedenih delavcev enostransko in površno informirala številne gledalce te rubrike o nekaterih pojavih pri gospodarjenju z gozdovi, zato jih želimo v nadaljevanju razložiti.

Že sama uvrstitev prikazane gozdarske tematike v rubriki »Odgovornost za neodgovornost« je neumestna zato, ker jo je avtor uvrstil med tiste najbolj kričeče in škodljive primere v našem gospodarstvu, ki mejijo že na gospodarski kriminal in so povzročili naši družbi škodo in izgubo težkih milijard zavrženega denarja, kot je primer s tovarno glinice v Obrovcu in nekaterimi hujšimi zlorabami v gradbeništvu.

S tem, ko avtor te oddaje očita delavcem gozdarstva, da puščajo ostanke lesa v gozdu propadanju, neodgovorno zavaja gledalce, ki ne poznajo objektivnih, strokovnih pogojev in tehnologije dela pri izkoriščanju gozdov, v napačno presojo in obsojbo gozdarjev za škodljivo in neodgovorno ravnanje. Pri vsem tem pa se avtor oddaje ni poučil, da po sečnji gozdnega drevja ostaja v gozdu že dolga leta nazaj in bo po vsej verjetnosti ostajalo še vrsto let tudi v naprej, povsod v svetu (kjer imajo podobne pogoje gospodarjenja, kot so naši) pa tudi pri nas, od 12 % do 15 % sečnih ostankov. Za te sečne ostanke še nismo našli ekonomičnih načinov, da bi

jih lahko načrtno izkoriščali v takih pogojih gospodarjenja, kot so pri nas. V svetu se sicer pojavljajo tehnologija in stroji za njihovo izkoriščanje znatno večkrat še v zelo omejenem obsegu, žal pa so tam tudi ugodnejši pogoji od naših. V mislih imamo predvsem veliko koncentracije sečenj z goloseki in temu primerno gozdno mehanizacijo. Pri našem načinu prebiralnega gospodarjenja z gozdovi, ki je pogojen z reliefnimi, klimatskimi in drugimi faktorji (čuvarne naravnega okolja) so koncentracije sečenj majhne, goloseke pa smo odpravili. Razen tega nimamo tehnologije v predelavi lesa, ki bi lahko izkoriščala in predelovala t. i. »zelene sekance«, ki nastajajo pri takem načinu izkoriščanja sečnih ostankov. Ti so v sedanjem trenutku uporabni pri nas samo za kurjavo. Gozdnogospodarske organizacije nudijo ljudem sečne ostanke iz družbenih gozdov za simbolično odškodnino ali celo zastonj, vendar se ljudje te možnosti le malo poslužujejo zaradi velikih pravih stroškov (izjemoma kje ob neposredni bližini gozdnih cest).

Nadalje želimo pojasniti, da že sam zakon o gozdovih oziroma pravilnik o varstvu gozdov upošteva sečne ostanke, ko v poglavju »ureditev sečišča« v 11. členu 2. točki določa, kako je treba ravnati s sečnimi ostanki, ki po sečnji ostanejo v gozdu, (»zložiti lubje in okleščene veje na manjše kupe, vendar tako, da ne ovirajo podmladka ali obnove gozda«, v 3. točki pa, da je treba okleščene veje in vrh zložiti na kupe). Vsak kvalificiran gozdni delavec pa mora po izdelavi podrtga drevesa vsa drevesnina, debelejša od 7 cm premera obvezno izdelati

(Nadaljevanje na 4. strani)

kovine se dvigamo ob deblu in obžagujemo do višine zelenih vej. Tudi lestve uporabljamo različne. Na voljo so enostavne, prepogibne ali pa sestavljive. Takšne sestavljive so najboljše, ker jih z lahkoto prenašamo po gozdu in jih po potrebi višamo do zelene višine. Zaradi varnosti moramo lestev stabilno prisloniti k drevesu in jo pred delom na vrhu privezati k deblu. K deblu moramo z varnostnim pasom privezati tudi sebe, da med napornimi gibi ne omahnemo v globino.

Najbolj varno in priročno orodje za obžaganje gozdnega drevja je žaga, katero nasadimo na bambusove ali lahke kovinske in plastične ročaje. Ker s sestavljanjem ročaj po želji daljšamo, ne potrebujemo lestve, delo je bolj varno, obvejimo pa lahko prav tako visoko kot z lestvijo. Obstajajo tudi motorne žage, ki se s pomočjo gumijastih oprijemalnih kolesc same vzpenjajo po deblu navzgor in pri tem žagajo veje. Delo s takšno žago opravljata dva delavca, ker je žaga težka za prenašanje in priklepanje okrog debla. S pomočjo vrvice žago na poljubni višini izključimo iz pogona, oziroma jo vključimo v povraten hod, da žaga pripleza sama nazaj na tla. Pri gozdnem gospodarstvu v Slovenji Gradcu smo imeli svoj čas dve takšni žagi. Rekli smo jim »opice«. Gozdar, ki je obvejeval v svojem revirju s temi »opicami« je prišel v

pisarno in zahteval od skladiščnika, da mu nabavi banane, ker ima v gozdu opice, ki mu obžagujejo drevje. Skladiščnik ga je debelo pogledal in tisti, ki znajo k vsaki stvari kaj dodati, so rekli, da je gozdarju tudi verjel. — Čeprav je učinek dela s takšno motorno žago večji, so stroški zaradi nabave in vzdrževanja visoki, kvaliteta obvejevanja pa nikakor ni takšna kot pri skrbnem ročnem obvejevanju. Rez ponavadi ni tako gladek, rane na lubju so pogostejše pa tudi veje ni mogoče odžagati tako tesno pri deblu. Da je veja odrezana gladko in tesno ob deblu pa je pomembno tudi pri obžaganju z ročnim orodjem. Čim krajši je štrcelj ali ostanek veje na deblu ter čim bolj gladek je rez, tem prej zaraste branika grčo in se zlije v čist les. O tem pa odloča tudi debelina veje. Čim tanjša je, tem manjša je pri tem rana in tem prej se zaraste. Zato tisto drevje, ki ima veje debelejšje od treh do petih centimetrov ne obvejujemo.

Obvejevanje stoječega gozdnega drevja je prav gotovo dolgoročna naložba dela. Ponavadi uživa uspehe takega dela šele naslednja generacija. Pa nič zato — generacija za generacijo! Čemu drugačno razmišljanje? Saj ravno egoizem v človeški naravi onemogoča, da bi čim prej postali prava človeška družba.

Andrej Šertel, dipl. inž. gozd.

(Nadaljevanje s 3. strani)

v gozdna sortimenta (celulozni les, drva). Dopuščamo možnost, da se to ne izvaja dosledno in povsod, vendar pa to v praksi ni pravilo. Pobiranje in izdelava tudi tanjših sečnih ostankov bi pomenilo rapidno zmanjševanje ekonomskega poslovanja TOZD gozdarstva in bi neposredno vplivalo na osebne dohodke zaposlenih. Pri sedanjem številu zaposlenih delavcev v gozdarstvu in stanju gozdne mehanizacije pa je tudi fizično neizvedljivo.

Znano je, da je gozdno delo težko in naporno. Zaradi tega in še nekaterih drugih razlogov nam manjka v Sloveniji gozdnih delavcev, ker se raje zaposlujejo v industriji, pa čeprav za manjši osebni dohodek, kot pa v gozdarstvu. Posledica tega je, da imamo v naših gozdnogospodarskih organizacijah preko 1.000 gozdnih delavcev iz drugih republik (še posebno veliko jih je pri GG Postojni). Pred nekaj leti so izračunali, da stane gozdno gospodarstvo vsak delavec od drugod približno 4.000 din mesečno več, kot domači gozdni delavec (gradnja nastamb, prevozi, ipd.). Ob takem stanju pa se celotna problematika izkoriščanja gozdov oziroma sečnih ostankov kaže v še bolj zaostreni luči.

Še nekaj besed o cenah. Res je, da smo se v splošnem združenju dogovorili, da v letošnjem letu ne bomo povišali cen gozdnim sortimentom in o tem obvestili Republiško skupnost za cene. Tega dogovora se gozdna gospodarstva držijo in do sedaj niso, niti ne nameravajo zahtevati višjih cen. Res pa je tudi, da cene za hlodovino iglavcev in listavcev pri nekaterih gozdnih gospodarstvih odstopajo od določenega poprečja iz naslednjih vzrokov:

— Zaradi klasifikacije in strukture. Ni povsod enaka kvaliteta lesa. Pri hlodovini iglavcev obstaja 5, pri bukovi hlodovini pa 6 kvalitetskih razredov. Kjer se hlodovina prodaja po kvalitativnih razredih in ne po poprečni ceni, je razumljivo, da prihaja do odstopanj. Odstopanja pa so običajno navzgor, čemur se ne smemo čuditi, saj delavci v TOZD in TOK stremijo za čim boljšo kvaliteto, ker jim ta prinaša večji dohodek.

— Zaradi poračunov po samoupravnih sporazumih o poslovnem sodelovanju na družbenoekonomskih osnovah skupnega prihodka, kot je primer pri Gozdnem gospodarstvu Ljubljana, ki je bilo omenjeno v oddaji. Ta sporazum vsebuje kot kriterij za obračunavanje cen hlodovine iglavcev odnos med žaganim lesom in hlodovino v razmerju 1 : 2,15 in je cena hlodovine posledica cene žaganega lesa, ne pa vzrok. Če lesnopredelovalna industrija racionalneje izkoristi hlodovino, ki jo dobiva od Gozdnega gospodarstva Ljubljana, izdelava kakovostnejše izdelke od drugih in jih tudi bolje ovrednoti je prav, da si oba partnerja boljši dohodek delita po kriterijih samoupravnega sporazuma, ne pa, da ostaja v takem primeru cena za hlodovino limitirana. Enako načelo mora veljati tudi v nasprotnem primeru. Tam pa, kjer v gozdno-lesnem kompleksu ni tako urejenih odnosov, se cene gozdno lesnih sortimentov ne oblikujejo odvisno od cen žaganega lesa, temveč po veljavnem ceniku. Zato menimo, da je delitev skupnega prihodka med lesnopredelovalno industrijo in Gozdnim gospodarstvom Ljubljana po načelu skupnega prihodka utemeljena.

— Podoben primer kot pri Gozdnem gospodarstvu Ljubljana je tudi pri LESNI v Slovenj Gradcu ter Gozdnem gospodarstvu Brežice. Razlika je v tem, da je dogovarjanje o delitvi skupnega prihodka še enostavnejše in lažje, ker se dogovarjajo na osnovi samoupravnega sporazuma o združitvi in zakona o cenah. Pri teh dveh delovnih organizacijah se namreč promet z gozdnimi sortimenti opravlja znotraj delovne organizacije med gozdarskimi TOZD in TOZD lesne predelave (13. člen Zakona o cenah).

Na kraju bi želeli povedati še tole: v zadnjih mesecih je gozdarstvo sprejelo, upoštevajoč težak položaj našega gospodarstva, zlasti izvozno-uvozne bilance, hude obveznosti, ki jim bo lahko kos le ob skrajnem angažiranju in mobilizaciji vseh delavcev v gozdno-gospodarskih organizacijah pa tudi zasebnih gozdnih posestnikov. Ti dajejo namreč kar 45 % tržne proizvodnje gozdnih sortimentov. Naj naštejemo najpomembnejše:

— Gozdnogospodarske organizacije bodo zagotovile povečan obseg proizvodnje gozdnih sortimentov in povečane dobave lesa predelovalni industriji v višini 2.600.000 m³ v letu 1981 (to pomeni 183.000 m³ lesa več kot v poprečju srednjeročnega obdobja 1976—1980 ali 269.000 m³ kot v l. 1980).

— Gozdnogospodarske organizacije bodo zaradi zagotovitve nemotene oskrbe lesno-predelovalne industrije z lesom v zimskih mesecih pripravile čim večje zaloge gozdnih sortimentov na transportno dosegljivih skladiščih tudi v zimskih razmerah.

— Gozdnogospodarske organizacije bodo izvršile svoje obveze, ki so bile sprejete v začetku letošnjega leta glede izvedbe sanacijskih del v gozdvih Brkinov.

Za realizacijo teh obvez in nalog, ki so jih delovne organizacije gozdarstva sprejele v juliju letos po 22-odstotnem zastoju gozdne proizvodnje v zimskih mesecih 1980—1981, je bil med drugimi ukrepi sprejet tudi sklep, da bodo:

— v zasebnih gozdvih gozdnogospodarske organizacije aktivirale ves razpoložljivi potencial in pri tem iskale pomoč pri družbenopolitičnih skupnostih, te pa so jim dolžne zagotoviti širšo družbeno podporo v tej akciji.

O izvedbi teh nalog so se vodilni delavci gozdnih gospodarstev dne 5. oktobra letos pogovarjali na izvršnem svetu Skupščine SRS pri podpredsedniku tov. Florjančiču. Na tem sestanku jim je bila obljubljena širša družbenopolitična podpora preko občinskih dejavnikov, da bi lahko izpolnili to ne lahko nalogo v letošnjem letu ne samo v zasebni gozdni proizvodnji, temveč tudi v družbeni. Tudi med strokovnimi delavci in delavci v TOZD in TOK gozdarstva še ni povsod prevladalo spoznanje, da so te povečane naloge in napor potrební in nujni.

Prav zaradi takšnih sprejetih delovnih obvez za letošnje pa tudi prihodnje leto je omenjena oddaja, ki z nekaterimi polovičnimi informacijami ne daje celovite slike, postala svoje lastno nasprotje. Namesto motivacije za skupno in hitro mobilizacijo vseh dejavnikov z namenom, da bi uspešno izpeljali zadane naloge, pa ta oddaja destimulira delavce in demobilizira delovni elan, ki se je pričel kazati v tem času.

TV je vsekakor močan medij za oblikovanje javnega mnenja. Cenimo in spoštujemo odgovorno delo TV novinarja, od katerega je v največji meri odvisno, ali bo določeno tematiko ali dejavnost predstavil javnosti v dobri ali slabi luči. Senzacionalnost vsekakor ni na mestu. Tov. Marinu ne moremo oporekati kvalitet in izkušenj, menimo pa, da se je v tej oddaji njegova odgovornost spremenila v neodgovornost.

S tovariškimi pozdravi!

Predsednik skupščine
Splošnega združenja gozdarstva
Srečko Dobijekar, dipl. ing.

Delo na področju oblikovanja organizacijske strukture delovne organizacije Lesne je končano

V VIHARNIKU št. 10 oktober 1979 smo podali prvi predlog organizacijske zgradbe delovne organizacije Lesne, ki ga je pripravil ob sodelovanju naših delavcev Zavod za organizacijo poslovanja iz Ljubljane. Komisija pa je predlog dala v obravnavo na vse temeljne organizacije in delovno skupnost za opravljanje del skupnega pomena Lesne, vse skozi vodila in usmerjala delo, zbirala in obravnavala ter predlagala uskladitev pripomb in končno podala zaključno poročilo z analizo na seji delavskega sveta delovne organizacije dne 19. oktobra 1981, ki vsebuje naslednje:

1. Opredelitev sodelovanja

Pobuda za sodelovanje zavoda pri oblikovanju organizacijske strukture za celotno delovno organizacijo je izvirala iz organizacijskih problemov pri izvajanju in upravljanju skupnih nalog na ravni celotnega sistema delovne organizacije. V tem času so se pojavili tudi dvomi v primernost obstoječe organiziranosti Lesne kot delovne organizacije, v primerjavi z obliko organiziranosti kot delovna organizacija, v primerjavi z obliko organiziranosti kot sestavljena organizacija.

Ob upoštevanju nakazanih problemov je bila naloga definirana kot projekt organizacijske strukture za delovno organizacijo kot celoto. S posegom v organiziranje izvajanja in upravljanja skupnih nalog namreč vplivamo na delitev dela v okviru vseh TOZD, ki so združeni v delovno organizacijo.

Na osnovi nadaljne analize problemov in vseh ugotovitev je bil sprejet sklep, da se skupaj z ZOP pristopi

k delu na projektu: »Oblikovanje organizacijske strukture z razvidom del«.

Potrebe po uvajanju organizacijske strukture so terjale še nekatere druge aktivnosti, ki so bile vključene v pogodbo in na njeni osnovi pripravljene programe:

- predštudija informacijskega sistema in organizacijskih postopkov glede na predviden prehod na AOP,
- sodelovanje pri izdelavi določenih organizacijskih postopkov, kjer se bo v procesu organizacijskega struktuiranja pokazala potreba,
- sodelovanje pri oblikovanju sistema delitve OD,
- sodelovanje pri pripravi samoupravnih aktov.

ZOP je v procesu dela pri oblikovanju organizacijske strukture sodeloval samo pri nekaterih aktivnostih v zvezi z organizacijskimi postopki, sistemom OD in samoupravnimi akti.

V tej analizi pa obravnavamo samo osnovni projekt oblikovanja organizacijske strukture.

2. Cilji sodelovanja

Razvojna usmeritev delovne organizacije je temeljila in še temelji na naslednjem sumarnem cilju:

- Doseči čim močnejšo reprodukcijsko povezanost TOZD v smislu večje stopnje predelave in kvalitetnega razvoja programov s celovitejšim nastopom na domačem in tujem trgu, glede na razpoložljive lastne surovinske možnosti in kadrovske potenciale v okolju,
- na izhodiščih razvojne usmeritve in ugotovljenih problemih so bili določeni naslednji cilji, ki jih delovna organizacija želi doseči z izpopolnitvijo organizacije,

(Nadaljevanje na 6. strani)

Rudarjevo — Črna, foto A. Šertel

(Nadaljevanje s 5. strani)

— ustvariti povezanost vseh TOZD in organizacijskih enot v Lesni v sistem delovne organizacije, glede na predviden skupni razvoj in potrebo po združevanju dela in sredstev,

— racionalizirati izvrševanje delovnih nalog na osnovi skupnega organiziranja na ravni delovne organizacije tako, da bo celotno združeno delo v DO kot celoti doseglo boljše učinke na enoto vložka,

— vključiti v organizacijo sistema delovne organizacije nove delovne naloge, ki bodo povzročile večji učinek,

— izrabiti kadrovske zmogljivosti na vseh ravneh s takšnim razporejanjem delavcev k nalogam, kot to ustreza njihovim strokovnim možnostim in drugim sposobnostim,

— definirati zadolžitve in jasne odgovornosti za nosilce na vseh ravneh za doseganje delovnih ciljev oziroma rezultatov,

— poglobiti samoupravne odnose na osnovi usmeritve v organiziranje spremenjenih TOZD ter njihove samoupravne in dohodkovne povezanosti s skupnimi cilji na ravni delovne organizacije,

— postaviti organizacijski temelj za delo na organizacijskih postopkih in informacijskem sistemu,

— postaviti podlago za oblikovanje razvida del kot osnove za določanje potrebnih znanj in sposobnosti delavcev ter ocenjevanje zahtevnosti delovnih nalog.

Navedeni cilji nam bodo služili kot izhodišče za presojo doseženih rezultatov zaključenega dela na projektu.

3. Posnetek in analiza stanja

Posnetek in analiza stanja ob začetku sodelovanja veljavne organizacije je pokazala naslednje značilnosti oziroma probleme:

— neusklajenost posameznih dejavnosti, TOZD in drugih enot s samoupravno določenimi cilji DO kot celote,

— težnje po poslovno-organizacijski zaključenosti posameznih dejavnosti in TOZD brez upoštevanja delovne organizacije kot poslovnega sistema,

— nepopolna organizacijska izpeljava različnih združevanj v preteklem obdobju,

— dvom v umestnost obstoja delovne organizacije glede na možno obliko SOZD,

— težave pri upravljanju oz. poslovođenju delovne organizacije glede na velik obseg,

— nečista delitev dela med skupnimi službami in TOZD na različnih mejnih področjih,

— nečista delitev dela med sektorji v DSSP na različnih mejnih področjih,

— nejasna delitev dela med TOZD in nepoenotene oblike ter pristopi k organizaciji,

— manjkajoče in neorganizirane nujne naloge, ki bi delovno organizacijo kot celoto usmerile k večjim učinkom (razvoj, investicije, priprava proizvodnje, sistem vzdrževanja, organizacija, oblikovanje poslovnih informacij),

— nedefinirani organizacijski postopki in informacijski sistem pri izvajanju nalog,

— usmeritev organizacijskih sprememb v urejanju statusnih in delitvenih razmerij med delavci,

— neurejeni odnosi pri pridobivanju in delitvi dohodka med TOZD in TOZD ter DSSP.

4. Postopek in način dela

Na osnovi podrobnega posnetka in analize stanja je zavod sodeloval pri projektu v okviru naslednjih grobih faz:

— členitev poslovnega sistema,

— projektiranje predloga makro-organizacijskih struktur DO,

— uvajanje predloga makro-organizacijske strukture,

— projektiranje predloga organizacijske strukture TOZD, TOK in DSSP,

— uvajanje predloga organizacijske strukture TOZD, TOK in DSSP,

— oblikovanje del z opredelitvijo nalog za delovno skupnost in vse TOZD izven gozdarstva,

— priprava navodil za razvid del,

— priprava posnetka in analize dela.

Za sodelovanje v okviru navedenih faz je bil ob začetku pripravljen še podrobnejši mrežni plan dela.

Za spremljanje in usmerjanje sodelovanja je bila v LESNI formirana komisija z lastnostmi projektne skupine, izvajalno-delovno pa je sodelovanje uspešno povezovala organizacijska služba.

S strani ZOP je v projektu sodelovala skupina sodelavcev-svetovalcev glede na različna delovna področja.

Pri sodelovanju je bila uporabljena veljavna metodologija ZOP. V tehniko dela je bila vključena avtomatska obdelava podatkov, za kar je bil na osnovi zavodovih organizacijskih opredelitev pripravljen kvaliteten program obdelave podatkov v okviru strokovne službe v Lesni. Uporabljena tehnika dela je svojstven pristop v naši organizacijski teoriji in praksi in daje velike prednosti v pomenu:

— sistematike dela,

— racionalizacije administrativnega dela,

— hitrosti dela,

— nadaljevanje dela na sistemu OD in

— organizacijskega načina dopolnjevanja organizacije v bodoče.

5. Potek in problemi pri delu

Pri projektiranju makroorganizacije je bil prvotni osnutek predloga ZOP pripravljen v mesecu juliju 1979. Prvotni osnutek predloga je bil dopolnjen v mesecu septembru 1979 in dokončno prilagojen in sprejet na referendumu v mesecu juniju 1980. Vse spremembe, ki so se pojavile v skoraj enoletni obravnavi prvotnega predloga, so izvirale pretežno iz različnih stališč posameznih skupin ter delno tudi iz v tem času spremenjenih okoliščin.

Z željo, da bi se delavci čimbolj seznanjali s potekom nove organizacije in se vključevali v to delo, smo poskrbeli za pogoste razprave na pripravljene strokovne predloge že v času izdelave makroorganizacije. Še posebej smo se angažirali pri informiranju in razlagi predlogov mezo- in mikroorganizacije posameznih organizacijskih enot v DSSP in TOZD. Vsi odgovorni strokovni delavci pa so bili nosilci podrobnega informiranja za lastne organizacijske enote.

Vsi predlogi organizacijskih struktur so nastajali v sodelovanju strokovnih in odgovornih delavcev posameznih funkcij poslovanja z usklajevanjem neposrednih vodij nižjih organizacijskih enot, ki vodijo posamezna dela oz. skupine del. Večkrat je v pripravi predlogov prišlo do različnih interesov in gledanj na določeno organizacijsko strukturo, katero smo strokovno utemeljili in izbrali najoptimalnejšo rešitev.

Spremljanje poteka organiziranosti na komisiji za organizacijo

Pred pričetkom dela na projektu je bila v Lesni imenovana petčlanska strokovna komisija, ki ima lastnosti projektne skupine in je bila zadolžena za spremljanje dela in koordinacijo vseh odločitev ter uskladitev pripomb in pripravo usklajenih predlogov za organe upravljanja. Komisija je imela v času izdelave organizacijske strukture petnajst rednih sej, kjer je razpravljala o strokovnih predlogih ZOP, pripombah delavcev Lesne in reševanju problematike pri delu na projektu in spremljanju stroškov. Pogosto je prihajalo pri usklajevanju do večjih problemov, za kar se je morala komisija sestajati v širšem sestavu z predstavniki posameznih funkcij in svetovalci ZOP.

Spremljanje poteka dela organizacije v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah

Pri obveščanju delavcev preko samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij smo v tem projektu namenili posebno pozornost. V spremljanju organizacijske strukture so bile na samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah pogoste točke dnevnega reda o poteku dela na organizaciji. O vseh sprotih dogodkih smo obveščali delavce v našem internem glasilu VIHARNIK.

O pripravi predloga organizacijske strukture za TOZD, DSSP in interno banko smo predlagali delavskim svetom, da odprejo preliminarne razprave v samoupravnih skupinah in družbenopolitičnih organizacijah ter konstruktivno razpravljajo o predlaganih strukturah. Za lažje razumevanje smo izdelali tudi navodila za samoupravno sprejemanje.

V pripravi predlogov organizacijskih struktur za posamezne organizacijske enote je bilo angažiranih deset svetovalcev, vsak iz svojega področja dela, strokovna služba za organizacijo poslovanja Lesne in vsi strokovni delavci v delovni organizaciji.

Pri tem moramo poudariti, da je ZOP pri pripravi predlogov odigral izključno svetovalno vlogo, strokovni delavci v delovni organizaciji pa so predloge obravnavali in uskladili skupaj s svetovalci. S takšnim načinom dela in vključevanja strokovnih delavcev v projekt so bile dane možnosti za postopno uvajanje nove organizacije v prakso.

Makroorganiziranost

Na osnovi posnetka obstoječega stanja v delovni organizaciji Lesna je bil v juliju 1979 izdelan predlog makroorganiziranosti Lesne in po enoletnih razpravah in usklajevanju v strokovnih sredinah, samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah dopolnjen. V mesecu juniju 1980 smo makroorganizacijo s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD v DO in statutom DO tudi samoupravno sprejeli in s tem imeli možnost za nadaljnje delo na mezo- in mikroorganizaciji.

Za spremljanje poteka dela, strokovnih in delovnih sestankov je bilo izdelanih preko 100 zapisnikov, iz katerih je razvidno nastajanje predloga makroorganizacije.

Mezo- in mikroorganiziranost

Po sprejemu makroorganizacije se je pričelo intenzivno delati na pripravi predlogov mezo- in mikroorganiziranosti v TOZD in DSSP. V tej fazi dela je prišlo večkrat do nepredvidenih zastojev v posameznih organizacijskih enotah zaradi različnih si mnenj in subjektivnih elementov v pripravi predlogov.

Odgovorni strokovni delavci so zaradi angažiranja na svojih rednih delih bili večkrat za delovne sestanke svetovalnih dni nepripravljeni, s tem pa je delo trpelo na kvaliteti in se pojavljajo ob zaključnih delih naknadne pripombe.

Pri tem bi radi poudarili, da je bilo organiziranih veliko svetovalnih dni za usklajevanje nasprotujočih si mnenj strokovnih delavcev v DSSP in TOZD, kar ima za posledico tudi temu primerne stroške na organizaciji. Z večjim angažiranjem vseh delavcev, ki so sodelovali v projektu, bi lahko zmanjšali svetovalne dneve in stroške ZOP, svetovalce pa koristili za pravo svetovanje in ne usklajevanje različnih mnenj.

Izdelava organizacijskih struktur za vse TOZD je potekala od julija 1980 do avgusta 1981. Predlogi mezo- in mikroorganizacije z organizacijskimi shemami in opisi delovnih opravil so se v času od marca do začetka septembra 1981 pošiljali v preliminarno potrditev na TOZD.

Namen preliminarne sprejemanja mikroorganizacije z organizacijskimi shemami in opisi delovnih opravil je bila predhodna faza dokončnega sprejemanja akta o organiziranju in razvidu del. Potek, ki smo ga izvedli, je bil nujno potreben, da do dokončnega sprejema akta v organizaciji in razvidu del še vključimo vse morebitne pripombe na mikroorganizaciji in opise nalog iz naslova preliminarne razprave. S takšnim načinom so bili delavci sproti in pravočasno obveščeni in so imeli možnost pravilno odločiti o organizacijski strukturi pred dokončnim sprejemom akta o organizaciji in razvidu del.

Pravilnik o organizaciji in razvidu del se bo samoupravno sprejemal pred pravilnikom o predvidenem in dejanskem prispevku dela delavcev, kar je razumljivo, da je potrebno pred nagrajevanjem izvesti fazo organiziranja dela in delitve nalog.

Bistveni problemi in odmiki, ki so se pojavili glede na prvotno zasnovan predlog, pa so naslednji:

— združitev TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec in Mislinja, prepričljivim razlagam navkljub ni bila uveljavljena,

— prenos poslovnih funkcij TOZD Nove opreme v skupno izvajanje in upravljanje v okviru DO se ne izvršuje dosledno glede na prvotni strokovni in samoupravno sprejet predlog,

— organizacijski prenos skladišč gotovih izdelkov v TOZD Blagovni promet se zavlačuje kljub strokovnemu in samoupravno sprejetemu predlogu,

— usmeritev vzdrževanja kot združene funkcije DO se glede na vse variantne strokovne predloge (TOZD Transport, TOZD TIP, posebna TOZD) ne uresničuje,

— strokovni predlog enotnega organiziranja investicijskega sektorja ni bil sprejet, kljub strokovnim utemeljitvam, kar je povzročilo ločeno organiziranje teh nalog posebej za gozdarski in lesarski del,

— težnje po poudarjanju dveh dejavnosti so povzročile nekoliko nejasno opredelitev razvojno-tehničnih funkcij z organiziranjem gozdarskega in lesarskega sektorja,

— kljub sprejetim razvojnim ciljem in zaključeni investiciji v Radljah, se organizacija ne prilagaja ustrezno, ker se pojavljajo težnje po ločeni organiziranosti skupnih funkcij.

Spremenjene okoliščine in kadrovske možnosti so povzročile odmike še pri nekaterih drugih predlogih (KPO, interna banka, žaga Mislinja), kar je pa glede na potrebe po uveljavitvi prvotne predlagane organizacije manj odločilno.

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

V fazi priprave in uvajanja predlogov notranje organizacije in oblikovanja del TOZD in delovne skupnosti je bilo glede na obseg in strukturo delovne organizacije potrebno opraviti veliko strokovnega dela in ob tem tudi usklajevanje različnih stališč.

V času razprave je bilo veliko sestankov v zvezi z usklajevanjem različnih stališč, za kar obstajajo mnogi zapisniki v organizacijski službi.

Pot do teh rezultatov je bila težka in je zahtevala veliko vztrajnosti, strokovnosti, naporov in angažiranja vseh sodelujočih pri Lesni in v okviru ZOP. Način dela je bil skupinski, kar je zahtevalo veliko usklajevanja med sodelujočimi in večkrat tudi različnih polemik v večini primerov pri raznih formalnih vprašanjih. Formalna in nebitvena vprašanja, kot so nazivi nosilcev, nalog, dolžine opisov, organizacijska raven idr., so bila pogosto v primerjavi z vsebinskimi preveč v ospredju.

Skupinsko delo in z njim povezano usklajevanje je bila edina alternativa za reševanje tako kompleksnega vprašanja, kot je organizacijska struktura po različnih kriterijih zelo raznolikega sistema v okviru sistema DO, ki ga predstavlja Lesna. Individualno delo ne bi moglo dati željenih rezultatov, to nam potrjujejo že tudi mnogi poskusi reševanja organizacijskih problemov v Lesni v preteklem obdobju.

Sodelavci zavoda in sodelavci Lesne so pripravili 23 strokovnih poročil in utemeljitev predlogov ter 10 različno obsežnih delovnih gradiv.

6. Doseženi cilji pri oblikovanju organizacijske strukture

Presoja doseženih rezultatov dela pri oblikovanju organizacijske strukture za DO kot celoto lahko opravimo na osnovi pregleda rešenih problemov in doseženih ciljev, ki smo si jih zastavili pred začetkom dela. Opredelitev problemov in ciljev smo opravili v prvem poglavju tega poročila. Pri presoji rezultatov v tem poglavju upoštevamo samo projekt kot celoto, medtem ko smo analizo rezultatov po posameznih funkcijah in organizacijskih delih DO opravili že v prejšnjih posebnih poglavjih. Pri presoji rezultatov lahko ugotovimo, da iz različnih razlogov niso bili povsod doseženi željeni rezultati v popolnosti. Ob tem pa lahko ugotovimo, da je bil dosežen velik del pomembnih rezultatov, kar bo brez dvoma prispevalo, da bo organizacija kot eden dejavnikov bistveno vplivala na bodoče učinkovitejše poslovanje. Upoštevaje probleme in cilje smatramo, da so bili z delom na organizacijski strukturi doseženi naslednji pomembnejši rezultati:

— ohranitev poslovnega sistema DO kot verige združenega dela glede na razmišljanja o drugi statusni obliki organiziranja (SOZD) in težnje razdruževanja posameznih funkcij, kar je v delovni organizaciji izhajalo iz neusklajenih interesov in organizacije,

— jasna delitev dela in definiranje mejnih področij pri izvedbi nalog med DSSP in TOZD ter različnimi organizacijskimi enotami znotraj TOZD in DSSP,

— ureditev upravljanja predvsem poslovanja, v smislu skupinskega dela, kar mora zagotoviti povezanost sistema DO in glede na različno usposobljenost izvajalcev, kvalitetno in racionalno upravljanje vseh prvin poslovnega sistema,

— odkritje večjih organizacijskih in drugih problemov, ki bi ostali skriti in se v bodočnosti ne bi urejali (razvoj, vzdrževanje, informacijski sistem, planiranje, investicije, priprava proizvodnje, sistem upravljanja glede na veliko število samoupravnih organov),

— vključitev novih pomembnih nalog v poslovni sistem, kar bo prispevalo k realizaciji razvojnih ciljev in večjim učinkom na enoto vložka,

— ureditev samoupravnih aktov DO na stvarnih in strokovnih organizacijskih podlagah,

— združevanje funkcij novega združenega TOZD Nova oprema po enakih načelih, kot to velja za obstoječe TOZD v okviru Lesne,

— postavitve realne organizacijske osnove z definirano delitvijo dela in nalogami na različnih organizacijskih ravneh, kot podlaga za pripravo razvida del in sistema delitve OD,

— spoznanje pomena in uveljavitev sistematičnega, s sodobnimi metodami in tehnikami podprtega strokovnega dela na organizaciji poslovanja,

— postavitve temelja za nadaljnje delo v organizacijski strukturi, organizacijskih postopkih in informacijskem sistemu.

Z delom na projektu so nastali tudi stroški, povezani z angažiranjem ZOP in porabe časa in materiala v okviru sodelujočih služb pri Lesni. Presoja umestnosti teh stroškov prepuščamo delavcem, ki bodo to analizo prebirali in o njej razpravljali. Kot kriterije za presajo pa morajo uporabiti v tem poglavju navedene rezultate dela. Na podlagi stroškov in rezultatov morajo ovrednotiti učinke in prepričani smo, da se bo tehnika krepko prevesila na stran učinkov in bo tam še dolgo ostala, če bomo pri učinkih upoštevali tudi bodoči razvoj delovne organizacije in okolja v katerem deluje.

Skupno je ZOP Ljubljana v letih 1979, 1980 in 1981 opravil v Lesni 972 svetovalnih dni.

Svetovanje je vršil za naslednje projekte in podprojekte:

1. izdelava organizacijske strukture DO Lesna z razvidom del,

2. priprava proizvodne dokumentacije za novo tovarno v Vižingi,

3. izdelava sistema OD (predviden prispevek),

4. razmejitev funkcij med marketinškim in tržnim razvojem,

5. posnetek stanja na področju obračunavanja stroškov in rezultatov poslovanja ter oblikovanja računovodskih informacij za poslovno odločanje v TIP,

6. izgradnja sistema računovodskih informacij za odločanje pri nadziranju in pripravi izvajanja poslovnega procesa v TOZD in TOK gozdarstvo, CLS in TSP Radlje — Podvelka,

7. izgradnja upravljalnega sistema,

8. organizacijski postopki in analize organiziranosti s predlogi dopolnitve za blagovni promet,

9. izdelava postopkov za zbiranje naročil, planiranje prodaje, naročanje proizvodnji in spremljavo izvrševanja naročil glede na potrebe uskladitve različnih prodajnih oddelkov.

7. Nadaljnje naloge pri urejanju organizacije poslovanja

Da bi dosegli popolne rezultate z organizacijo DO v skladu s predvidenimi, je potrebno pristopiti še k naslednjim nalogam:

— ponovna proučitev prvotnih organizacijskih predlogov ZOP in njihova eventualna uveljavitev,

— sprotne dopolnjevanje in spreminjanje organizacije v okviru obdelanega sistema in strokovne službe,

— analiza dela in priprava aktov o razvidu del po posameznih TOZD in v delovni skupnosti,

— ureditev sistema delitve OD — v sedanjem trenutku predviden prispevek delavca in v nadaljevanju še dejanski prispevek,

— ureditev organizacije dela samoupravnih organov z opredelitvijo nosilcev in njihovih nalog (upravljalni sistem),

— ureditev odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka med posameznimi TOZD in delovno skupnostjo,

— usposobitev delavcev za delo glede na nove naloge in postopke,

— razpored delavcev k nalogam glede na njihovo zahtevnost,

— ureditev informacijskega sistema kot podlaga za odločanje in izvajanje nalog z usmeritvijo v AOP,

— preoblikovanje in uvedba novih organizacijskih postopkov, vezanih na neurejena področja in nove naloge (razvoj, investicije, krmiljenje proizvodnje, vzdrževanje, kontrola kakovosti, računovodstvo idr.).

Velik del aktivnosti bo terjal večletno delo in bo v bistvu stalni proces razvijanja, uvajanja in utrjevanja organizacije, za kar bo potrebno pripraviti program večletnega dela.

ZAKLJUČEK:

Pri projektiranju organizacije poslovanja smo pri slehernem postopku vključili računalniško obdelavo, ki se je zelo dobro obnesla. Za našo DO smo doma izdelali organizacijo obdelave in programa, ki jih je preko 30. Tako so delavci ZOP na vsakem koraku od makro členitve naprej dobili ažurne izpise, ki so jim služili za nadaljnje delo.

Ocenjujemo, da smo s tem tako pridobili na času več kot pol leta, oziroma brez računalniške obdelave ne bi bilo mogoče obvladati tako velikega sistema kot je DO Lesna.

Delavski svet delovne organizacije Lesna je po razpravi na osnovi pismenih poročil in ustnih obrazložitev predstavnikov ZOP iz Ljubljane tov. Gruma in predstavnika komisije za organizacijo DO Lesne tov. Potočnika sprejel naslednje sklepe:

a) delavski svet delovne organizacije sprejema in potrjuje celotno poročilo o poteku dela na oblikovanju organizacije DO Lesne z obračunom stroškov po posameznih projektih, kot so podani v poročilu;

b) strokovne službe delovne skupnosti — sektor za avtomatsko obdelavo podatkov in organizacijo, ob sodelovanju temeljnih organizacij in vodij delovne skupnosti so zadolženi, da v celoti uresničijo novo organizacijo poslovanja najkasneje do konca leta 1981;

c) sektor AOP z oddelkom za organizacijo je zadolžen, da stalno spremlja izvajanje organizacije in tekoče dopolnjuje sistem glede na spremenjene okoliščine in pogoje ter najmanj enkrat letno o tem poroča delavskemu svetu DO Lesne;

č) kolegijski poslovodni odbor imenuje za pripravo predloga dolgoročnega razvoja reševanja vzdrževalne službe v DO Lesna posebno projektno skupino; nosilec te naloge je sektor za lesarstvo, ki pripravi opredelitev projektne naloge s programom najkasneje do konca leta 1981 oziroma do zadnje seje DS DO v letu 1981;

d) na podlagi strokovnega gradiva sektorja za AOP oddelka za organizacijo je bil s 30. septembrom 1981 zaključen rok za sprejemanje pripomb na organizacijsko strukturo TOZD; vse pripombe so strokovno usklajene in dani bodo pismeni odgovori; za vse TOZD, ki do 30. 9. 1981 pripomb niso dostavile, se smatra, da se s predlogom organizacije strinjajo;

e) s sprejemom tega poročila je zaključeno tudi delo na projektni nalogi organizacije DO Lesne. Tako s tem preneha delovanje komisije za izdelavo predlogov organiziranosti v DO Lesna in jo DS DO z današnjim dnem tudi razrešuje.

Na koncu se vsem za sodelovanje in pomoč pri tem delu iskreno zahvaljujem. Posebna zahvala velja vsem članom komisije, sodelavcem ZOP, strokovnim službam v TOZD in DSSP. Enako zahvalo je izrekel vsem tudi predstavnik ZOP iz Ljubljane in predsednik DS DO.

Predsednik komisije:

Potočnik Tone, dipl. ing. gozd.

Pregled aktivnosti na projektu razvida del in analitične ocene OD

Za izdelavo razvida del je bilo potrebno izvršiti predhodno organiziranje opravil, to je postavitve mikro-organizacije poslovanja. Izdelava mikroorganizacije je potekala najprej na TOZD lesarstva in nato še nazadnje na TOZD gozdarstva in TOK.

Mikroorganizacija je bila v vseh tozdih opravljena do konca avgusta letos. Le-to je osnova za razvid del. S tem so bili dani pogoji za dokončno zbiranje podatkov o posnetku dela: pogojih za sklepanje delovnega razmerja.

Vsi podatki so na računalniškem mediju in je s tem dana možnost, da se izvršijo vsi izpisi za razvid del kar v čim krajšem času.

Kolikor so podatki pravilno zbrani in izpisi natančno formulirani, so dani vsi pogoji za izpis sledečih obrazcev, ki bodo sestavni del razvida del:

- opisi dela (izpisi nalog),
- izpisi posnetka dela,
- pogoji za sklepanje delovnega razmerja.

Ti izpisi bodo izvršeni do 28. oktobra in skupno s **pravilnikom o razvidu del** z obrazložitvami dani v začetku novembra 1981 v javno razpravo po TOZD.

Pravilnik o razvidu del ne vsebuje analitične ocene dela, to je predvidenega prispevka dela delavca. Vendar so za izdelavo analitične ocene OD dani vsi podatki, ki jih bomo obdelali z računalnikom. Za določitev analitične ocene so bile do sedaj izvedene že sledeče aktivnosti:

— predlagano razmerje med najvišjim in najnižjim OD v Lesni je 4:1,

— vsa dela bodo grupirana v 40 grup, razmerje med grupami je konstantno in znaša 1,036, to je 3,6% razlika.

Ta izhodišča so bila tudi samoupravno verificirana na tozdih in v DSSP ter IB.

Za izračun vrednosti kriterijev so bila postavljena sledeča izhodišča:

Težka fizična dela naj bodo vrednotena bolje kot sedaj, prav tako tudi zahtevna strokovna dela.

Pri analizi kriterijev se bomo posluževali enotnega šifrant delovnih opravil v okviru celotne DO (ta šifrant je v izdelavi v tehničnih sektorjih). S tem bodo dani pregledi posameznih kriterijev zahtevnosti za podobna dela.

Lahko trdimo, da kolikor so posnetki del opravljani pravilno, bo možno izvršiti dokončni izpis analitičnih ocen (predvideni prispevek) že v prvi polovici meseca novembra 1981.

Potrebno pa je intenzivno delo na dejanskem prispevku dela, ki se odraža v količini, kvaliteti in gospodarnosti.

V mesecu oktobru 1981 je bil na seji DS DO imenovan štiričlanski team, ki naj bi pristopil takoj k tej nalogi.

Mirko Izak

SANACIJSKI PROGRAM TOZD TSP RADLJE - PODVELKA

O vzrokih za nedoseganje proizvodnje v TOZD Radlje — Podvelka in ukrepih za izboljšanje poslovanja smo pisali v VIHARNIKU št. 8/81. Z izvajanjem sprejetih ukrepov je velik del problemov že odpravljen, tako da je bila proizvodna storilnost v mesecu septembru na določenih mestih že na višini planirane. Določeni ukrepi so bili uspešno uvedeni že v mesecih juliju in avgustu, vendar pa v teh mesecih ni bil dosežen plan proizvodnje, ker je bilo precej delavcev odsotnih zaradi letnih dopustov in zaradi reorganizacijskih del v proizvodnji.

V prvih mesecih drugega polletja so bili že odpravljeni naslednji negativni vzroki poslovanja:

- uvedli so nov program IZOLIR oken,
- izboljšali so dobavo repro-materialov in surovin,
- z ustreznim sortiranjem žaganega lesa izboljšujejo izkoristek,
- usposobili so proizvodnjo rolo omaric,
- zaposlili so precej dodatnih delavcev,
- odpravili so več ozkih grl v proizvodnji,
- vzdrževalna služba je uspela odpraviti večino okvar na strojih,

— uskladili so proizvodne plane tako, da se zmanjšuje nedovršena proizvodnja,

— uvajajo generalni remont kotlovnice, da bo dokončno usposobljena v mesecu oktobru za kurjenje lesnih odpadkov,

— uredili so prostor okrog tovarne na najpotrebnejših mestih,

— v enoti Podvelka so delno razširili proizvodnjo INTRO oken, prav tako vršijo reorganizacijo tovarne.

Kljub navedenim ukrepom, ki že pozitivno vplivajo na povečanje proizvodnje, pa so potrebni še dodatni ukrepi. V predsanacijskem programu, ki so ga sprejele vse temeljne organizacije Lesne na svojih samoupravnih organih, so ti ukrepi razdeljeni na posamezna področja in nosilce in se nanašajo predvsem na dokončanje investicije in ne bodo bistveno vplivali na proizvodnjo.

Veliko pozornosti bo potrebno posvetiti še izboljšanju kvalitete oken in vprašanju oskrbe z repromateriali, predvsem stekla in proizvodov iz uvoza. Bojijo se tudi nastopa zime, ki lahko povzroči motnje pri oskrbi z žaganim lesom.

Na področju prodaje sedaj ni posebnih problemov. Dosežene prodajne cene so celo nekoliko višje od planiranih. Problemi pa se pojavljajo še na področju organiziranosti. Skupno z Zavodom za organizacijo in poslovanje Ljubljana je bila za TSP Radlje — Podvelka izdelana nova organizacija, ki pa je v praktičnem izvajanju povzročila motnje v vodenju. Zaradi dvojnosti vodenja po stari in novi organizaciji je skoraj nemogoče ugotavljati odgovornost posameznikov za posamezne

probleme. Nova organizacija bi popolnoma ustrezala pogojem dograjene tovarne, ko bodo odpravljeni vsi tehnološki problemi.

Jasno je, da brez konkretnih in neposrednih odgovornosti ne bo doseženo uspešno vodenje TOZD. Predstavniki TOZD in strokovnjaki iz skupnih služb so pripravili predlog organizacije, ki bo ustrezala sedanji fazi proizvodnje, potrdile pa so jo družbenopolitične organizacije.

Predsanacijski program vsebuje še celo vrsto ukrepov, kot so: ureditev disciplinskih predpisov in vodenje kontrole nad izvrševanjem le-teh, zadolžitve posameznikov za izvršitev določenih nalog v določenih rokih, v primeru nedoseganja proizvodnje, organiziranje dela v podaljšanem delovnem času, v prostih dneh. V takih primerih bodo režijski delavci delali proizvodna delovna opravila. Nujno je potrebno zagotoviti izplačilo normalnih osebnih dohodkov, sicer je lahko prav tukaj vzrok za manjšo uspešnost izvajanja sprejetih ukrepov.

Za spremljanje in izvajanje ukrepov ter doseganje proizvodnega plana je zbor delavcev TOZD imenoval komisijo, ki se mora občasno sestati in na osnovi ugotovitev predlagati dodatne ukrepe.

Nerazumljivo pa je, da ob tako velikih problemih, kot jih ima TOZD TSP Radlje Podvelka ugotavljamo neke vrste pasivnost samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. To pa tudi pomeni, da ni ustreznega prenosa informacij, kar pa je za TOZD, ki dela na dveh lokacijah, bistvenega pomena.

Vir: predsanacijski program

Predsanacijski program so sprejele vse temeljne organizacije Lesne, s tem da so nekatere predlagale še dodatne ukrepe, in sicer:

— delavska kontrola Lesne naj poišče poleg objektivnih vzrokov za nastalo izgubo še subjektivne vzroke in krivice pokliče na odgovornost,

— odgovornost do nalog po predsanacijskem programu v TOZD je potrebno navesti spisek odgovornih in posamezne ukrepe po programu za TOZD TSP Radlje — Podvelka in to za delavce TSP Radlje in delavce DSSP,

— kolektivni poslovodni odbor Lesne je dolžan mesečno poročati o realizaciji ukrepov po predsanacijskem programu.

Poslovanje v četrtem četrtletju predvideva pozitivni finančni rezultat. V tem obdobju bodo skoraj v celoti rešeni vsi problemi na področju izgradnje tovarne in tehnologije. Negativni finančni rezultat bo ob koncu leta predvidoma še 14,417.418 din. Seveda pa bo uspeh poslovanja še nadalje odvisen od ekonomskih faktorjev, nabavnih in prodajnih cen ter od uspešne prodaje.

I. R.

Stečaja zaenkrat ne bo

O problematiki TOZD Gostinstvo in turizem ste verjetno vsi seznanjeni, saj ste na svojih samoupravnih organih obravnavali predsanacijski program in ga tudi sprejeli. To je rešitev za zimsko sezono 1981/82, do 1. marca 1982, nato pa bo potrebno pripraviti program za naslednja leta.

Kot je razvidno iz predsanacijskega programa, bo 3 milijone izgube pokrite iz sredstev občinskih gospodarskih rezerv, 2,5 milijona planirane izgube

pa bodo pokrile naše temeljne organizacije in sicer 50% iz tekočega rezervnega sklada in 50% iz tekočega dohodka. Svoj delež bo prispevala tudi Republiška skupnost za ceste, ki bo dala dotacijo za dokončno popravilo ceste.

V postopku za odstranitev vzrokov za nastalo izgubo je tudi kadrovska problematika, ki je že delno rešena. Vsa ključna opravila so že zasedena, razen sedem natararjev in dveh kuharjev, za katere se

dogovarjamo s turističnimi organizacijami iz Pirana.

Vse akcije in aktivnosti so usmerjene v zagotovitev kvalitetne zimske sezone. Vse kaže, da nam bo to uspelo, saj je v tem trenutku že razprodana kompletna zimska sezona. Seveda pa smo v veliki meri odvisni od vremenskih razmer in naših prizadevanj.

Cene sezonskih kart in druge ponudbe bomo objavili, brž ko bodo znane.

I. Robnik

Kadrovske vesti

PRISLI V TOZD (september 1981)

Priimek in ime — Datum nastopa dela — Prof. pokl. po dej. izobrazbi — Profil pokl. po del. mestu — Organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA
Mladenovič Borivoje, 17. 9. 1981, K-delavec, K-delavec, iz JLA

TOZD GOZDARSTVO RADLJE
Repnik Stanislav, 8. 9. 81, NK-delavec, KV-gozd. del., Žel. podj. Maribor

Tratnik Ivan, 1. 9. 81, NK-delavec, KV-gozd. del., Tovarna Muta

Vaukman Jože, 7. 9. 81, NK-delavec, KV-gozd. del., —

TOK GOZDARSTVA SLOVENJ GRADEC
Smolar Ivan, 3. 8. 81, SS-gozd. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

TOK GOZDARSTVO RAVNE
Garbus Gvido, 1. 9. 81, SK-gozd. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

TOK GOZDARSTVO DRAVOGRAD
Urih Vinko, 16. 9. 81, KV-gozd. delavec, KV-gozd. Delavec, Avtoprevoz Dravograd

TOZD ŽAGA MISLINJA
Kotnik Rajko, 11. 9. 1981, P-delavec, PK-delavec, GG Nazarje

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH
Zemljak Dušan, 1. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, prva zaposlitev

Metičko Ivan, 16. 9. 81, KV-delavec, VK-delavec, Avtoprevoz Dravograd

TOZD ŽAGA VUHRED
Kučan Ernest, 1. 9. 81, VS-dipl. inž., VS-dipl. inž., Marles Maribor

Bukovnik Drago, 7. 9. 81, SS-les. tehnik, SS-les. tehnik, iz JLA

Pungartnik Peter, 10. 9. 81, NK-delavec, NK-delavec, prva zaposlitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Škarlovnik Zlatka, 1. 9. 81, SS-ekonom. tehnik, SS-ekonom. teh., —

Kebič Marija, 2. 9. 81, SS-delavka, PK-delavka, prva zaposlitev

Bjelobrk Mira, 9. 9. 81, NK-delavka, NK-delavka, prva zaposlitev

Babin Cvetka, 1. 8. 81, KV-delavka, SS-delavka, pokl. rehabilitacija

Kotnik Robert, 11. 9. 81, SS-delavec, SS-delavec, prva zaposlitev

Štavdeker Ludvik, 14. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec, prva zaposlitev

Golob Cecilija, 16. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, Gostilna Krebs

Pečovnik Pavel, 1. 9. 81, PK-delavec, KV-delavec, iz JLA

Valente Dušan, 16. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec, iz JLA

Stevanovič Milan, 16. 9. 81, NK-delavec, KV-delavec, iz JLA

Kuhar Mira, 1. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, prva zaposlitev

TOZD TSP RADLJE — PODVELKA
Viltušnik Antonija, 1. 9. 81, NK-delavec, KV-delavec, Žaga Vuhred

Cigler Slavko, 21. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, prva zaposlitev

Mave Vinko, 22. 9. 81, VK-delavec, KV-delavec, iz JLA

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH
Ranc Danilo, 1. 9. 81, VS-delavec, VS-delavec, pripravnik

Koprivnikar Janko, 1. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec, iz JLA

Kotnik Cvetko, 2. 9. 81, SS-delavec, PK-delavec, prva zaposlitev

Poberžnik Rajko, 17. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec, prva zaposlitev

Ladinek Bojan, 17. 9. 81, SS-delavec, V-delavec, iz JLA

Vozič Janez, 23. 9. 81, SS-delavec, PK-delavec, iz JLA

Cepec Alojz, 25. 9. 81, SS-delavec, PK-delavec, prva zaposlitev

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC
Ikovič Bilil, 30. 8. 81, NK-delavec, PK delavec

Salkanovič Husnija, 30. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec

Kljajič Josip, 11. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec

Belkič Rešo, 30. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec

TOZD TRANSPORT IN SERVISI
Smagej Franc, 2. 9. 81, KV-kovač, KV-voznik, Železarna Ravne

Logar Jože, 3. 9. 81, KV-varilec, KV-varilec, Gorenje

Volič Ilija, 7. 9. 81, KV-varilec, KV-varilec, —

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA

Ajtnik Branka, 1. 9. SS-ekonom. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

Virtič Boris, 1. 9. 81, SS-ekonom. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

Laznik Jožica, 2. 9. 81, SS-les. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

Kos Sonja, 1. 9. 81, SS-oblik. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

Turičnik Andreja, 1. 9. 81, SS-admin. tehnik, SS-pripravnik, prva zaposlitev

INTERNA BANKA SLOVENJ GRADEC
Mithans Majda, 16. 9. 81, SS-kom. tehnik, SS-saldakontist, Gorenje

Odšli iz TOZD (september 1981)

Priimek in ime — Datum prenehanja — Prof. pokl. po dej. izobrazbi — Prof. pokl. po del. mestu — Organizacija, v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO MISLINJA
Buč Viktor, 1. 9. 81, PK-cestar, PK-cestar, inv. upokojitev

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROSKEM
Čepelnik Mirko, 31. 8. 81, K-delavec, K-delavec, inv. upokojitev

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
Pogač Jože, 12. 9. 81, SV-delavec, KV-sklad. delavec, umrl

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH
Karničnik Aleš, 31. 8. 81, NK-delavec, PV-delavec, Železarna Ravne

TOZD ŽAGA VUHRED
Ogorevc Ljubo, 31. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec, Hypos Muta

Gruh Stanislav, 31. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec, Hypos Muta

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Dretnik Anton, 9. 9. 81, NK-delavec, KV-delavec, Železarna Ravne

Gogor Miro, 28. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, —

Uršnik Silva, 21. 5. 81, NK-delavec, PK-delavec, —

Krejan Irena, 25. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, —

TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH
Jeromel Ivan, 15. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec

Jezdimirovič Momčilo, 1. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec, disciplinsko

Planšak Franc, 19. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec, umrl

Ritonja Karel, 30. 7. 81, KV-delavec, KV-delavec

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC
Vinčič Mirko, 5. 8. 81, NK-delavec, PK-delavec, —

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE
Čerenak Maks, 22. 9. 81, NK-delavec, PK-delavec

TOZD GOSTINSTVO IN TURIZEM
Špernjak Ana, 1. 9. 81, KV-delavec, KV-delavec, prekvalifikacija

TOZD	M	Ž	Skupaj
Gozdarstvo Slovenj Gradec	41	3	44
Gozdarstvo Mislinja	52	3	55
Gozdarstvo Črna	141	11	152
Gozdarstvo Radlje	132	23	152
TOK gozd. Slov. Gradec	38	2	40
TOK gozd. Radlje	34	5	40
TOK gozd. Ravne	30	6	36
TOK gozd. Dravograd	17	3	20
Žaga Mislinja	46	6	52
Žaga Otiški vrh	56	14	70
Žaga Mušenik	39	7	46
Žaga Vuhred	74	7	81
Tovarna pohoštva Prevalje	79	136	215
Tovarna Pohoštva Pameče	164	181	345
TSP — Radlje — Podvelka	169	157	326
Tovarna ivernih plošč Otiški vrh	208	25	233
Gradnje Slovenj Gradec	79	8	87
Transpor in servisi	136	13	149
Centralno lesno skladišče			
Otiški vrh	40	5	45
Nova oprema Slovenj Gradec	152	131	283
Delovna skupnost	77	121	198
Gostinstvo in turizem Slov. Gradec	8	9	17
Blagovni promet Slovenj Gradec	78	63	141
Interna banka Slovenj Gradec	5	28	33
	1895	967	2862

Darinka Urbanč

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Vida Gerl, Ludvik Mori, Oto Plisnik, Hedvika Janše, Nada Černič, Marjan Čuješ, Vida Vrhnjak, Andrej Sertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Sertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Znidaršič — Naklada 5100 izvodov — Klišjeji in tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, 1981

Koriščenje penzionov po TOZD v počitniških domovih za leto 1981

TOZD	FILIP JAKOV				PORTOROŽ				PULA				SELCE		PUNAT		KOPE	
	Osebe		Penzioni		Osebe		Penzioni		Osebe		Penzioni		Osebe	Dni	Osebe	Dni	Osebe	Dni
	Odrasli	Otroci	Celi	Polov.	Odrasli	Otroci	Celi	Polov.	Odrasli	Otroci	Celi	Polov.						
DSSP	45	12	470	100	33	7	325	60	13	1	130	10	22	55	34	90	—	—
TSP Radlje-Podvelka	25	8	250	80	13	3	130	30	—	—	—	—	34	90	2	10	—	—
TIS Pameče	18	8	180	70	4	—	40	—	10	4	90	40	—	—	19	50	—	—
Gradnje	10	2	100	20	11	1	107	10	2	2	20	10	—	—	—	—	—	—
TOK gozd. Radlje	6	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gozd. Črna	21	4	210	40	3	1	30	10	—	—	—	—	12	40	22	50	—	—
Zaga Mušenik	2	1	20	10	—	—	—	—	2	1	20	10	8	22	2	7	—	—
Nova oprema	9	3	90	20	15	4	150	20	20	7	200	70	9	20	4	10	—	—
Centr. les. sklad.	2	—	20	—	10	4	64	24	2	1	20	—	4	10	—	—	—	—
Zaga Otiški vrh	6	1	54	10	—	—	—	—	—	—	—	10	20	—	—	—	—	—
Zaga Vuhred	3	1	30	10	—	—	—	—	8	4	80	40	—	—	5	10	—	—
Blagovni promet	21	5	190	40	18	7	180	70	—	—	—	—	—	—	22	57	—	—
TOK gozd. Ravne	19	4	190	40	2	1	20	10	2	3	20	30	—	—	4	10	2	20
Gozd. Mislinja	10	3	100	30	5	3	50	30	7	1	70	10	—	—	—	—	—	—
TIP Otiški vrh	33	14	322	130	3	—	30	—	4	3	40	30	1	7	11	30	—	—
TP Pameče	19	3	190	60	14	—	125	—	8	1	80	—	20	60	8	20	—	—
Gozd. Slov. Gradec	2	—	20	—	2	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOK Slov. Gradec	4	—	40	—	3	1	30	10	2	1	20	10	2	5	1	10	—	—
Turizem	2	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Interna banka	2	2	20	20	4	—	40	—	3	1	30	10	5	10	15	40	—	—
TP Prevalje	3	1	30	10	2	2	20	20	4	—	40	—	15	50	20	50	—	—
Tuji	17	5	166	46	6	2	60	20	4	2	40	20	—	—	—	—	—	—
Gozd. Radlje	—	—	—	—	13	2	130	10	—	—	—	—	4	10	—	—	—	—
TOK gozd. Dravog.	—	—	—	—	3	—	30	—	6	—	56	—	—	—	—	—	—	—
Šola za gozdarje	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	40	—	—	—	—	—	—	—
SKUPAJ	279	77	2772	736	164	38	1581	324	101	32	996	290	146	397	169	444	2	20

V sezoni so delavci Agrottransporta Ptuj koristili v Filip Jakovu 50 zajtrkov, 273 kosil in 133 večerij. Tuji delavci so koristili v Filip Jakovu 67 kosil, 10 polovičnih kosil, ter 47 večerij.

Izleti:

- 42 oseb iz TOZD CLS je koristilo v hotelu Bernardin v Portorožu 2 cela penziona in eno kosilo.
- Delavci gozd. Mislinja so koristili v Filip Jakovu 90 zajtrkov, 135 kosil in 90 večerij.
- Delavci TOK gozd. Radlje so koristili v Filip Jakovu 120 zajtrkov, 231 kosil in 321 večerij.
- Delavci TOZD gozd. Radlje so koristili v Filip Jakovu 165 zajtrkov, 165 kosil in 165 večerij.

V primerjavi z lansko sezono se je število penzionov v Filip Jakovu zmanjšalo za 272 (205 celih in 67 polovičnih), v Portorožu se je število penzionov povečalo za 74 (67 celih in 7 polovičnih), v Puli se je število penzionov povečalo za 125 (66 celih penzionov in 59 polovičnih), v Selcah je 10 oseb letovalo več kot lani, v prikolicah v Punatu pa 22 oseb.

Iz tega sledi, da se večina delavcev odloča za letovanje v krajih, ki so blizu. Kljub udobju in kvalitetni hrani se v Filip Jakovu število delavcev iz leta v leto manjša zaradi oddaljenosti ter cene bencina.

Ponovno poudarjam, da se moramo potruditi in nabaviti do naslednje sezone štiri nove prikolice.

Danica Petek

Vlak bratstva in enotnosti '81

V nedeljo zvečer, 11. oktobra 1981 je iz mariborske in jeseniške železniške postaje odpeljal 14. vlak bratstva in enotnosti s 1375 potniki. Nikdar ne bodo pozabljene prijateljske — človeške vezi, ki so bile stkanе v najhujših časih naše zgodovine.

Letos slavimo 40-letnico pregnanstva in 20-letnico vlaka bratstva in enotnosti. Prvi vlak bratstva in enotnosti je odpeljal z mariborske železniške postaje 14. septembra 1961 leta zvečer. Že takrat je imel vlak šestnajst slovensko okrašenih vagonov, v njih pa je odpeljal nekdanje pregnance k svojim gostiteljem, ki se niso videli celih dvajset let. Sprejemi so bili veličastni, prisrčni. Že do Beograda so prihitali nasproti nekdanji gostitelji in vsa nervoza je hitro izginila. Tisočglave množice na postajah v Svetozarevu, Mladencu, Čupriji, Valjevu, Kruševcu, Kraljevem itd. je zavalovila proti vagonom in ko so si stari prijatelji začeli segati v roke, se

objemati in poljubljati, ko so se v očeh in na licih nabrале solze ganjenosti, je bilo veselje na višku.

In tako je zdaj vsako leto. Enkrat pri nas v Sloveniji, drugič v Srbiji. V teh dvajsetih letih so se spletle že številne nove vezi med člani pregnanih družin, njegovimi otroki in vnuki, prijatelji in onimi v Srbiji. Marsikateri od pregnancev ne živi več. Vendar prav z vlakom bratstva in enotnosti vsako leto na posebej slovesen in prisrčen način obudijo spomin na vse padle in umrle in hkrati trdno sklenejo roke in srca za kovanje še večje trdnosti, enotnosti in bratstva.

Ko letos poleg navedene obletnice pregnanstva proslavljamo tudi štirideseto obletnico vstaje, ki za vse naše narode in še posebej za slovenski narod označuje tudi mejnik med smrtjo in življenjem, ko je bil slovenski narod predvsem človeštvom obsojen na uničenje in ko je v sebi našel moč za

partizanski boj. S prelito krvjo najbolj plemenitih ljudi naše dežele smo takrat za zmeraj zdrobili sponе, ki so v preteklosti zasušnjevale naše narode.

Z ukazom nemškega Führerja: »Napravite mi to deželo zopet nemško«, je bila izrečena za slovenski narod obsodba na smrt. Takoj po okupaciji naše dežele, v aprilu 1941 leta, so se za nas začeli težki in krvavi dnevi. Za uredničitev svojega načrta so okupatorji skovali načrt, najprej izgon ene tretjine pod nemško okupacijo živečih Slovencev v južne predele zasušnjene Jugoslavije, nato nasilno ponemčevanje preostalega prebivalstva. K sreči jim to ni uspelo v celoti.

Tako so se začeli v spomladanskih dneh leta 1941 pripravljati transporti za izgon skoraj 100.000 Slovencev v južne predele Jugoslavije.

Prvi so začeli zapirati naše ljudi člani švabsko-nemške kulturne

(Nadaljevanje na 14. strani)

(Nadaljevanje s 13. strani)

zveze »Rulhirbund« in sicer že 9. aprila 1941 v Gornji Radgoni. Prve ujete Slovence so odpeljali do hrvaške meje in jih izgnali v Hrvaško. Toda to je bilo premalo. V drugi polovici aprila so meljsko kasarno v Mariboru spremenili v taborišče. Priključila so se ji še druga zbirna mesta v Reichenburgu, današnji Brestanici, pa grad Borl, Stari pisker v Celju, Begunje na Gorenjskem, Šentvid v Ljubljani in drugi. V zaporih in pozneje na transportih so se znašli predvsem zavedni Slovenci, učitelji, duhovniki, napredni delavci. Zavednim Slovincem in njihovim družinam so pobrali vse, od žepnih nožev, denarja, zlatnine do ključev. Po družini, ki je morala po najhitrejši poti zapustiti svoj dom, so dovolili le 20 kg osebne prtljage, dasiravno so med njimi bili tudi otroci vse do dojenčkov. Tako se je med taboriščniki in pregnanci v Srbiji znašla tudi moja žena Slava s svojimi starši in enoletnim bratom. Iz Celja so jih najprej odselili v meljsko kasarno v Maribor, nato pa s 4. transportom v Kruševac, kjer so pri družini Obradovič v ulici Cara Lazara 14, v stari »Čaršiji«, ki je zaščiten spomenik, preživeli štiri težka leta. Ko se je leta 1945 že kot 9-letna deklica vrnila v Celje, pa ji spomini še vedno segajo nazaj med izredno prijazne ljudi, ki so jim nudili pomoč in streho. Prijateljstvo traja vse skozi — vezi skane med vojno se stalno obnavljajo in prenašajo že na mlajše generacije, saj od družine Obradovič živijo le še njihovi otroci, ki so se sicer nekoliko starejši, — skupaj štiri leta igrali in kot bratje in sestre prenašali vse tegobe vojnih dni. Bili smo tako udeleženci jubilejnega 14. vlaka bratstva in enotnosti v isti hiši v Kruševcu.

Dolg pisk lokomotive je v oktobrsko nedeljo zvečer naznanil odhod 14. vlaka bratstva in enotnosti. Tja daleč je segel pisk: do Mladenovca, Čuprije, Stalača, Kruševca, Trstenika, Vrnjačke Banje, Kraljeva, Lazarevca, Valjeva, Požege, Titovih užic do Varvarina in Gornjega Milanovca, do večjih in manjših krajev, kjer so čakali bratje Srbi, kjer so široko odprta srca človeške solidarnosti.

Dolg je ta vlak, ta modro-zeleni vlak. Pred njim lokomotiva in pa dva vagona modrega vlaka iz Ma-

ribora ga vleče modra lokomotiva »Dinara«, tam iz Jesenic druga »Sutjeska«. Njuni imeni spominjata na tiste čase, ko se je v boju in trpljenju kovalo bratstvo in skovalo tako močno, da je danes močnejše kot kdajkoli prej. V prvi lokomotivi »Dinara« iz Maribora sta Rajneič in Sovičević, v tisti na Jesenicah, ki je za prvim vlakom vozila kakšnih deset minut pozneje, sta Babić in Pejanović. To pot sta lokomotivi Dinara in Sutjeska vozili mimo voznega reda, tako kot sta dvajset let vozili modri vlak na podobnih poteh miru in prijateljstva. Vozili sta človeka, čigar spomin in delo bo v vlaku bratstva nenehno prisotno, saj je skupaj s pregnanci tudi Tito koval bratstvo.

Kompoziciji vlaka iz Maribora in Jesenic sta se v Zidanem mostu sestali in nato ena za drugo ob dobrem razpoloženju peljali nekdanje pregnance, delegacije preko tridesetih slovenskih občin, zveze borcev, gospodarske zbornice, člane delegacij zamejskih Slovencev iz Avstrije in Italije ter delegacije Slovenije, Hrvaške in Bosne in Hercegovine. Slovensko delegacijo je vodila Tilka Blaha, v njej pa so bili tudi Mitja Ribičič in Milan Kučan, do navedenih krajev v Srbiji.

Vso noč je potoval vlak in sončno jutro nas je pozdravilo na postaji Topčider v Beogradu. Tu so nas čakali avtobusi in nas po pri srcnem sprejemu odpeljali v spo-

minski park Josip Broz Tito. Najprej smo si ogledali muzej »20. MAJ«, nato pa je bil na ploščadi pred spominskim parkom miting bratstva in prijateljstva med narodi dveh republik Slovenije in Srbije. Po kulturnem sporedu je goste iz Slovenije pozdravil predsednik SZDL Srbije Žika Radojkovič, ki je med drugim dejal: »Letošnje srečanje začinjamo v spominskem parku Josip Broz TITO, kar daje še poseben pomen letošnjim jubilejem — 40-letnici socialistične revolucije in NOB ter 20-letnici prvega vlaka bratstva in enotnosti. Dvajset let se obiskujemo in širimo prijateljstvo med narodoma, Jugoslavija si je prav z bratstvom in enotnostjo v preteklosti ustvarila velik ugled in tudi to srečanje potrjuje, da bomo še naprej neomajno stopali po poti revolucije«.

Za pristrčno dobrodoščilo se je zahvalil predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič, ki je med drugim poudaril, da bo ta čudovita prireditve, ki se je rodila v srcih naših ljudi prispevala k zbližanju, boljšemu spoznavanju in uspešnemu sodelovanju med dvema socialističnima republikama.

Vezi, ki so se v tistih hudih časih skovale med slovenskimi izgnanci in bratskimi narodi, niso samo izraz hvaležnosti, so najgloblji izraz tovarištva in prijateljstva. Zato z vrnitvijo izgnancev na njihove domove niso popustile. Vsa leta po vojni jih

obnavljajo, negujejo in poglobljajo ter prenašajo že na drugo in tretjo generacijo. To najbolj potrjuje zanimanje za vlak bratstva in enotnosti po poti trpljenja malega naroda, po poti preizkušenej človečnosti in prijateljstva med narodi kot simbol medsebojne odvisnosti vsega človeštva.

Nato smo si udeleženci vlaka ogledali hišo cvetja in se poklonili Titu, ki je bil pokrovitelj četrtega vlaka bratstva in enotnosti, poklonili borcu, ki se je nenehno zavzemal za krepitev bratstva. Po ogledu hiše cvetja smo se z avtobusi vozili nazaj na topčidersko postajo, od koder sta vlaka krenila prvi proti Kraljevu in drugi proti Titovim Užicam. Na vsej poti, kjer sta peljala vlaka, so na postajah organizirali nepozabne sprejeme, pionirji, mladina in delavci pa so vlak pozdravljali praktično ob vsej progi. Tudi na postajah, kjer se vlak ni ustavljal, so bili zbrani ljudje, ki so s pesmijo in plesi pozdravljali svoje goste.

Tudi Nemci pred štiridesetimi leti niso niti malo slutili, kako bodo Srbi sprejeli Slovence. Tudi takrat je naše izgnance pričakalo veliko število ljudi, na vseh postajah so bili izpisani transparenti dobrodošlice in postaje so bile okrašene. Nahranili so lačne pregnance, razlegala se je pesem. Za srbske kmete je bila stvar časti, kdo bo vzel k sebi večjo slovensko družino. Počasi so se pregnanci razporedili, zlili s prebivalci, se z njimi spoznali, z njimi delili vse dobro in slabo, fantje pa so začeli odhajati tudi v partizane.

In tako je še danes. Sleherna srbska družina je ponosna, ki lahko vzame v goste svoje stare prijatelje in še vedno k sprejemom vlaka prihajajo tudi taki, ki žele nova poznanstva, ki žele biti gostitelji in ki žele nadaljevati tradicijo svojih prednikov.

Vlak bratstva pa je pred 20. leti sprožil val sodelovanja med pobratenimi občinami iz Slovenije in Srbije. Sodelovanje se uspešno nadaljuje vsa leta in dobiva vse širše dimenzije in novo kvaliteto. Poleg vse širšega sodelovanja na kulturnem, zdravstvenem, prosvetnem in gospodarskem področju, pa se nove vrvine pojavljajo zlasti na področju skupnih vlaganj, skupnih nastopih na tujih sejmih in prireditvah in celo na organizaciji skupnih predstavništev v tujini.

Povsod, v vseh krajih so pripravili posebne programe za sprejem, bivanje in odhod ter poslovice od gostiteljev. V Kruševcu je vlak pričakala desetisočglava množica, ki je poleg posebnega programa plesov na postaji goste pričakal skozi vse mesto do mladinskega doma 2 km dolg špalir ljudi od cicibanov, pionirjev, mladine do občanov iz mesta in okolice. V mladinskem domu pa nas je pozdravil predsednik občine Kruševac. Pripravljen je bil kulturni program in pred odhodom na domove gostiteljev pa tudi zakuska s plesi. Srečanje z našimi gostitelji je bilo na postaji nadvse svečano, stiski rok in solze, ki jih ni bilo moč zadržati so govorile o enkratnem doživetju, ki se ga sploh ne da opisati, treba ga je doživeti.

Vsi, ki smo prišli v Kruševac, smo dobili poleg monografije mesta vse mogoče prospekte, reklamni material, informacije, pa celo razglednice z znamkami in tiskan program našega štirindevnega bivanja v Kruševcu. Na prvi strani tega okusno pripravljene programa bivanja je napisano:

»Voz bratstvo — jedinstvo
voz naše ljubavi, našeg
zajedništva,
najlepših tekovina naše
revolucije.
Neka večno prolazi kroz ovu
lepu
slobodarsku zemlju,
neka spaja naša srca

sada, kao što smo jih otvarali
međusobno onda kada nam je
bilo najteže«.

Sleherni dan bivanja je bil izpolnjen do poznega večera, kajti le zvečer smo imeli čas, da smo v krogu naših gostiteljev obujali spomine na vojno in skupaj preživele dni.

Naj iz dobrodošlice, ki jo je na nas naslovil predsednik občine Kruševac, ko smo prisostvovali svečani proslavi dneva osvoboditve mesta, 14. oktober 1944 v originalu povzamem nekaj misli:

»Dobro nam došli brača
Slovinci!
Dobro nam došli u naš i vaš
bratski grad, u ovaj grad koji
nikada nije znao za druge osim
za braču iz svih krajeva naše
zemlje. Za vse dobre ljude.
Dobro došli
u kovačnicu jedinstva, na
svetilište slobode, na mesto,
gde je
krvlju naših očeva, majki,
sestara
i brače ispisana poslednja želja:
BRATSTVO! i tako bude ...
... u to ime, u ime svega što
nas spaja, u ime onih, na čijim
smo životime stasali, dobro
došli.

Dobro došli u slobodarski Kruševac, u grad naše i vaše mladosti
(Nadaljevanje na 16. strani)

(Nadaljevanje s 15. strani)

sti, u grad herojskih dana i grad svetle budućnosti! Neka se ruke stisnu još čvrščeje, neka se otvore srca, neka se pesma čuje! U Kruševcu vi ste kod svojih kuća! Neka se zna i vidi kako se živi u slobodi i kako bratstvo se kuje! Dobro došli!»

V dneh bivanja v Kruševcu od 12. do 15. oktobra 1981 smo si ogledali muzej revolucije, spomenik 1000 ubitih domačinov, kjer smo tudi položili venec, prisostvovali otvoritvi dveh vrtcev, ki ju je zgradil Marles iz Maribora, otvoritvi nove proizvodne hale v tovarni vagonov »14. oktober«. Bili smo gostje v Merini tovarni detergentov, mila in kozmetike, obiskali kombinat Rubin, kjer smo si ogledali proizvodnjo znanega vinjaka Rubin, bili na izletu v Vrnjački Banji in samostanu Ljubostinj. Ogleдали pa smo si tudi vse znamenitosti mesta.

Odhod vlaka iz Kruševca pa je prav tako kot prihod spremljalo na tisoče ljudi — občanov občine. Slovo od naših gostiteljev je bilo prav tako ganljivo kot sprejem. Ob stiskih rok, objemih in poljubih smo si ob solzah obljubili, da se bomo še srečevali in naše naslednje srečanje bo ob prvem naslednjem vlaku bratstva in enotnosti, ki bo naše prijatelje pripeljal na obisk v Slovenijo v prihodnjem letu.

Oba dela letošnjega jubilejnega vlaka bratstva in enotnosti sta v petek 16. oktobra 1981 zjutraj zaključila pot na svojih izhodnih postajah. Zaključila sta pot, ki se je začela pred 40 leti, ko so v Srbijo odpeljali prve transporte slovenskih pregnancev in so jih tam odprtih rok sprejeli bratje Srbi.

Tudi ob priliki vračanja vlaka v Slovenijo so se na vseh postajah Šumadije ponavljali isti prizori prisrčnega slovesa, ki so ga spremljale solze, petje, mahanje v slovo, pa je bila istočasno želja na srečno svidenje pri nas v Slovenji.

Navdušujoče slovo pa je na vseh postajah pokazalo, da so se vezi, skovane med narodnoosvobodilno borbo, vezi, ki so bile že dolga leta trdne, še utrdile in postale še močnejše, močnejše pa zato, ker se razpredajo prav v vse oblike življenja.

Potočnik Tone, dipl. ing. gozd.

Fotografije: Dragiša Modrinjak

Spomini

Ej izleti, izleti! Kako lepo je iti malo po terenu in obujati spomine na preteklost.

Nedelja je, 14. junij. Zaželela sem si, da me sin popelje preko Plešivca na Naravske ledine, ker že vrsto let nisem bila tam. Pa smo se peljali nad Šimanovo domačijo oziroma prenovljeno lovsko kočjo, kjer je bilo kaj videti. Vse naokrog polno avtomobilov, traktor in še motorna kolesa so bila vmes. Takrat pa sem se spomnila, kako je bilo leta 1945 v mesecu maju, takoj po osvoboditvi.

Gospodar Šiman je bil pri sosedu Lavtarju, Angela pa je bila na Uršlji gori, jaz pa sem bila popolnoma sama doma. Bilo je okrog 16. ure popoldan, ko sem bila ravno namenjena krmiti živino. Ko sem prišla na dvorišče, sem zagledala, da se od Križana proti nam vije precej dolga vrsta ljudi s konjsko vprego. Le kdo je, me je zaskrbelo. Partizani niso, ker ti s konjsko vprego niso nikoli prišli... A komaj sem se dobro zavedela, že je bilo polno dvorišče ustašev. Konje so takoj privezali ob drevo in jim dali jesti. Ustaši so letali in iskali živinca, videlo se je, da so zelo lačni. Vse, kar so dobili, so znosili ven na prosto. Seveda sem se takoj vrnila nazaj v sobo, a je ravno po stopnicah iz podstrešja prinesel ustaš zadnji hleb kruha. Takrat sem odločno stopila pred njega, prijela hleb in rekla: »Pustite mi ta kruh, saj vidite, da ga ni več.« Namesto odgovora je izpod plašča potegnil pištolo in nameril. Kot blisk sem se sklonila in se pomešala med ustaše. Videla sem, da ne poznajo šale. Sedla sem v kuhinji na stol in mirno gledala, kako so vse pobrali. Nato so se umaknili k studencu, ki teče pod Lovrencom. Tam so si zaku-

rili ogenj in skuhali, kar so nam odnesli. Vsa v strahu sem sedela in mislila, da se bo kateri vrnil in me ustrelil. Vendar se je drhal počasi odpravila dalje. Na voz so sedle žene, ki so imele v naročjih otroke, nato so šli dalje proti Jelenu. Od tam pa na Naravnika, kjer so izpregli konje in jih pustili na svobodo. Dalje so šli peš, ker takrat še ni bilo prave ceste. Ti ustaši so prišli naslednji dan na Poljano, kjer so bili zadnji boj z namenom, da se umaknejo čez mejo. Le malokdo je ušel roki pravice.

Mene je prebudilo mukanje lačne živine. Kot pijana od prestanega strahu sem se odpravila proti hlevu in pospravila v njem. Večerje mi ni bilo več treba kuhati, saj ni bilo več kaj pri hiši.

Ko se je popolnoma stemnilo, je plaho vstopila Angela. Ko me je zagledala, je z mokrimi očmi rekla: »Mislila sem, da te najdem mrtvo. Od daleč sem videla, koliko je bilo ustašev. Nisem si upala domov.«

Vso noč sva s strahom pričakovali, kaj nama bo prineslo jutro, vendar nič kaj posebnega ni bilo. Gospodar se je vrnil in se podal peš v Slovenj Gradec, kjer je pri Rigelniku dobil za prvo silo nekaj hrane. Čez nekaj dni sem šla v Žerjav, kjer sem zvedela za borbo na Holmecu.

Le srečnemu naključju se imam zahvaliti, da sem ostala živa. Večkrat se spomnim na ta dogodek, posebno kadar iz domače peči jemljem lepo pečen kruh.

Želim si, da nikoli več ne bi bilo vojne, da moji otroci ne bi doživeli tako težkih dni. Saj je res v naši domovini lepo biti mlad. Vsega je dovolj, če je človek skromen.

Štefka Melanšek

Če se življenje spremeni

Noč, temna, jesenska, meglena. In dež. Ta moja pot v planino je pač otožna. Le kaj bom doživela na njej, ko je že to prvo srečanje z njo tako neprijetno?

Megla je vse gostejša, noč vse bolj temna, moje razpoloženje vse manj prijetno. Kje sem? Sem zašla? Kako daleč še? Prav gotovo sem zašla! Na prvem ovinku bom obrnila avto! Toda kako? Saj vendar ničesar ne vidim. Treba bo do prve kmetije. Toda kako daleč je še do ljudi?...

Končno! Hiša, luč in najbrž prijazni ljudje. Ljudje z dobrim, velikim, junakiškim srcem. Kako pa naj »mevža« preživi na vrhu planine?

Obrnem se in se vračam po isti poti nazaj. Mirno prevozim vse luknje v makadamu in dež in megla me skoraj ne motita več. Najti moram vendar pravo cesto! Aha, ta odcep na desno bo pravi! Klanec, dolg in strm, na koncu oster ovinek, malo navzdol, no, pa sem tam, kjer naj bi bil moj naslednji dom. Se bom to leto mar še selila?

Velika, prijazna stavba. Toda samo na zunaj!

Ko sem znosila skozi dež najnujnejše stvari v podstrešno stanovanje, sem kmalu občutila vso prijaznost novega doma.

Veter se je divje in glasno sprehaljal po dvorišču in mi kaj dal vedeti, da je kljub vsemu najmočnejši, najmočnejši in sploh naj! Pod mano vrsta neobljudenih prostorov, nad mano dež in veter. Ob straneh visoke smreke, ki so se utrujeno upogibale neutrudnemu domišljavcu. Podstrešni trami zaječijo. Zdrznem se. Ko se zavem, da ni v bližini nikogar v človeški podobi, se pomirim. V radiatorju nekaj zaškrtka. Spet me vrže iz tira. Sem mar čisto navadna mestna razvajanca, ki so jo, nežno in vedno varovano, starši enkrat slučajno pustili samo doma? Sem mar...? Ne, čisto običajno dekle sem, ki se je prvič v življenju znašla v planini sama v veliki stavbi, ki ne pozna nikogar v bližini in ki ji je vreme priredilo prav neprijeten sprejem.

Čimprej se moram spraviti v posteljo. Ko bom zaspala, bo morda noč postala prav prijetna. Toda brez odeje vendar ne morem zaspati! Še en skok po celi vrsti stopnic v neprijetno noč do avtomobila in še enkrat neprijetno razbijanje srca. Ponovno preverim, če so vrata resnično zaklenjena, luči čisto zanesljivo ugašene in hop v posteljo. »Lahko noč!« si zaželim.

Toda kaj bo jutri?

Martina Kocen

Fanka Pirtovšek

Kdo, ki je v Mislinji zašel na Gozdarški obrat, ni poznal Fanke, ki je v tem obratu žrtvovala več kot četrto stoletja svojega dela, do svoje redne upokojitve.

Od Fanke smo se poslovili pri Plodru v Šentanelu, da »zaližemo« 35 let vestnega in poštenega dela na Mislinjskem obratu. Opravljala je prav vsa dela. A največ je opravljala dela računovodstva. Da je bila vestna in pridna so potrdile tople in iskrene besede šefice računovodstva Jožice Šavc, ki so bile res iskrene s poudarkom hvaležnosti kot zna to le ona. Narava računovodskega dela je taka, da moraš biti včasih celo krut do svojih sodelavcev, pravi Jožica. A Fanka je razumela čas in tempo dela. Nikdar se ni upirala naloženim nalogam. Še in še bi imela zapisati lepega o Fanki, pa tu na tem mestu ni potrebno, kajti o njej vedo veliko lepega in dobrega povedati vsi, ki so delali in živeli z njo. Naj izpovem želje zbranih — še veliko zdravih let želijo: Jožica, Milada, Mara, Marica, Relika, Marina, Mojca in Vida Gerl

FANIKA

Kot jeseni z drevesa pade list,
tako končal se Fanke
službenega dnevnika je zadnji list.

Da solze so v očeh,
noben to ni greh.
To je le dokaz,
kako težko zapušča nas.

Zapušča delo, ki ga je ljubila,
da je na lastno srečo pozabila.
Le včasih jo izdalo je pero,
ki zapisalo skrito je željo.
Ki skrita vsem je ostala,
le Fanka jo je poznala.

Naj ne zapro se za vedno Vam vrata
Mislinjskega obrata.
Še stopite kdaj čez prag,
saj ta obrat Vam je bil izredno drag.

Fanka, zakon narave za vse je enak,
danes Vi, jutri že drugi
na pragu nekega obrata
zastal bo korak.

V. Gerl

OB TEDNU OTROKA '81

Že od nekdaj je merilo uspešnosti otroškega zdravstva umrljivost dojenčkov. Ta je v SRS na ravni srednje razvityh dežel (1,63 ‰). Največ otrok umre prve štiri tedne po rojstvu. Zgodnja umrljivost zajema kar tri četrtine vseh smrtnosti v prvem letu življenja.

Skrb za še nerojeno in novorojeno bitje je izredno velika. Potrebno je ohraniti življenje za vsako ceno, tudi za ceno prizadetosti v razvoju otroka, zato se danes posveča velika skrb:

1. perigenetskemu svetovanju

V predzakonskih svetovalnicah se mladi bodoči starši seznanijo z obolenji, ki se prenašajo na potomstvo; nekaterim se potomstvo odsvetuje.

2. predporodni zaščiti ploda

Ob obisku nosečnice v posvetovalnici za žene se bodočo mamico pouči o škodljivostih, ki kvarno vplivajo na razvoj nerojenega otroka.

3. neonatologiji (obporodni zaščiti)

Že četrto leto teče na Ravnah psiho-profilaktični tečaj in materinska šola z namenom, da se nosečnico čim bolj pri-

pravi za porod. Vse nosečnice naj bi rodile pod strokovnim vodstvom v porodnišnicah, kjer je zagaranirana tudi stalna skrb in nadzor nad rizičnim otrokom, to je otrokom, ki se je rodil z nizko porodno težo, s prezgodaj rojenimi, z otrokom, ki je imel po porodu težave z dihanjem, s prenošenimi in tistimi, ki imajo po porodu močno zlatenico.

Naša prvenstvena naloga je čim bolj znižati obporodno smrtnost in s preventivnimi in kurativnimi ukrepi zagotoviti čim večjemu številu novorojenčkov duševno in telesno zdravje.

Medicinska znanost je postopoma odkrivala dejavnike, ki v času nosečnosti, zlasti v času organogeneze (prvi tedni nosečnosti), na plodu povzročijo hude organske okvare. Te motnje so lahko dedno pogojene (zaradi metabolnih, encimskih ali hromosomskih sprememb) ali pa nastanejo zaradi mehaničnih vplivov, rentgenskih žarkov, ionizirajočih sevanj, različnih kemičnih substanc (npr. etilni alkohol pri materah alkoholikah), najpogosteje pa so posledica intrauterinih okužb v času nosečnosti (rdečke, virus herpes, toksoplazmoza...)

Otrok, ki je zaradi katerega koli vzroka prizadet v telesnem ali duševnem razvoju, je potreben posebne skrbi in spremljanja. Najtežja naloga teama, ki otroka obravnava, je osveščanje staršev. Ko se starši zavedo, kako je dejansko z otrokom, jim je potrebno nuditi vso moralno oporo. Tako ali drugače prizadete otroke je potrebno zasledovati skozi vso zgodnje otroštvo in tudi pozneje pravilno usmerjati glede na stopnjo prizadetosti v šole s prilagojenim učnim programom. Le z vsestranskim sodelovanjem strokovnjakov vseh profilov, staršev in širše družbe, je mogoče prizadetemu otroku zagotoviti primerno socialno-ekonomsko življenje.

V Slovenj Gradcu je bilo letos v septembru strokovno srečanje sester pediatrične sekcije. Vabljeni so bili vsi strokovni delavci služb zdravstvenega varstva predšolskih in šolskih otrok, pedagoški delavci osnovnih šol s prilagojenim učnim programom in delavci SIS za otroško varstvo. Celoten program je bil zelo lep in smiselno pripravljen v slovenjgraškem umetnostnem paviljonu, združen z razstavo likovnega umetnika tov. Pečka, z razstavo del učencev OŠ s prilagojenim učnim programom in varovancev ZDUM iz Črne ter z manekensko predstavitevjo zaščitnih delovnih oblačil zdravstvenih delavcev, izdelek »Konfekcije« Mislinja. V strokovnem delu srečanja je bil obravnavan rizičen otrok s strani psihologa, pedopsihiatra, pediatra in socialnega delavca. Za zaključek je bilo prikazano delo in življenje varovancev ZDUM iz Črne na Koroškem.

Mislím, da lahko takšno obliko strokovnega srečanja pozdravimo in podpremo, saj nas privede do zaključkov, ki so v dobro predvsem našim najmlajšim, to pot prizadetim, bodisi v telesnem ali duševnem razvoju.

Dr. Marija Vodnjov

NEKAJ MISLI O UPOKOJENCIH IN UPOKOJITVAH

Odhod v pokoj ne bi smelo biti slovo s solzami. Moralo bi biti prav obratno, z veseljem bi morali na drugo manj zahtevno delovno mesto. Pa vendar nehoti se zasolzi oko. Solze ob takem slovesu pa lahko pomenijo dvojno. Če je bilo življenje s sodelavci lepo in iskreno, lahko prav iskreno zajokaš. Če pa odhajaš iz podjetja le z odpravnino v žepu, brez izkazane pozornosti in zahvale, pa so te solze tudi iskrene — a grenke — grenke, ker jih je rodil občutek, da pravzaprav nisi ničesar pomenil. Pa čeprav je marsikdo od generacije, ki sedaj odhaja pustil ne lahka leta na svojem delovnem mestu, v težkih delovnih pogojih. Ko tako odhajajo v pokoj eden za drugim, se mi vsiljuje dejstvo, da odhajajo nekateri s slovesom, bolj ali manj hrupnim, nekateri pa celo brez. Kajti ne bi smela biti oddolžitve edina, če je v žepu odpravnina.

Večina teh ljudi (so le redke izjeme) preživlja jesen življenja brez toplih vezi z nekdanjim kolektivom. Sigurno bi bili tudi oni veseli, če bi jih seznanili z dosežki in uspehi tega ali onega obrata. Zanimale bi jih široke ceste, speljane med gozdovi (ki pa žal ne vodijo k njim), pa telefonske »žice«, ki povezujejo že še tako skrite kmetije.

Res je, tempo dela je tak, da ne dopušča pogostih stikanj. V letu enkrat pa bi pomenilo srečanje z nekdanjimi sodelavci, pa tudi s tistimi, ki so jih nadomestili, veliko več, kot še tako bogato darilo.

Morda sem izpovedala skrite želje naših upokojujencev, ki živijo na vseh koncih naše Koroške pa tudi drugje.

V. Gerl

MLADINCI TOZD TSP RADLJE — PODVELKA, DE RADLJE, SO SE ORGANIZIRALI

Kot so tudi sami ugotovili, je bil skrajni čas, da se organizirajo in ustanovijo svojo osnovno organizacijo. Od 42 mladincev in mladink se jih je 22 zbralo dne 15. 10. 1981 v jedilnici tovarne. Izvolili so člane izvršilnega organa in imenovali pet komisij, in sicer: za gospodarjenje, za mladinske delovne akcije, za informiranje in propagando, za kulturno zabavne prireditve in za športno aktivnost.

Plan dela bodo pripravili člani predsedstva in komisij in bo obravnavan na 2. seji osnovne organizacije.

Dogovorili so se, da se bodo sestajali enkrat mesečno, po potrebi pa tudi bolj pogosto — tedensko.

Ker je problematika v TOZD TSP Radlje — Podvelka v letošnjem letu zelo aktualna, bodo mladinci s svojim organiziranim delom in sodelovanjem z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami lahko veliko prispevali k izboljšanju gospodarjenja TOZD in boljšim medsebojnim odnosom.

I. Robnik

Črna na Koroškem

letos četrti najbolj urejen turistični kraj Slovenije

Na zboru turizma in gostinstva na Bledu so osemindvajsetega oktobra letos razglasili rezultate tekmovanja za turistično najbolj urejeni kraj. Devetintrideset krajev v Sloveniji se je potegovalo za največ zbranih točk. Republiška komisija pri Turistični zvezi Slovenije, ki je med letom nenapovedana ocenjevala prijavljene kraje, je odločila naslednje:

1. mesto — zlata plaketa: Radovljica
2. mesto — srebrna plaketa: Titovo Velenje
3. mesto — bronasta plaketa: Artič pri Brežicah
4. mesto — bronasta plaketa: Črna na Koroškem
5. mesto — bronasta plaketa: Grosuplje

Črnjani so se to pot zares potrudili, eni manj, drugi bolj. Če pa bi se vsi in skozi ves letni čas, bi lahko na lestvici zlezli še više. Pobudo je seveda nosilo zelo aktivno Turistično društvo v Črni. Potrudili pa so se tudi pri krajevni skupnosti in prebivalci s polnimi okni in balkoni cvetja ter z redom okrog hiš. Pa ne samo zaradi tekmovanja, zaradi dobrega počutja se spleča skrbeti za lep izgled kraja. Komisija si je ogledala tudi kmetije v Topli in njihovo urejenost zelo pohvalila.

Andrej Šertel

Opravičilo

Bralcem Viharnika in uredniškemu odboru se opravičujemo za neljubo napako, ki nam jo je zagodel tiskarski skrat. Ta hudomušni spremljevalec tiskanih besed nam je povzročil popolno zmešnjavo na zadnji strani Viharnika št. 9/10, v kolofonu — obvezni navedbi izdajatelja, uredniškega odbora, urednikov in tiskarne.

ČGP VEČER — TOZD Priprava — TOZD Tisk

Gospodarska založba pri Gospodarskem vestniku vam nudi za pomoč pri delu in strokovno izpopolnjevanje naslednje knjige:

Roman Albreht: **DRUŽBENA LASTNINA**

France Novak: **POSLOVNI IN URADOVALNI JEZIK**

Dr. Stane Možina: **DELO POSLOVODNEGA DELAVCA**

Dr. Janez Nemeč: **GOSPODARSKA IN PRODAJNA POGODBA DOMA IN V ZUNANJI TRGOVINI**

Anto Rodič, Miodrag Gainov: **OBVEZNO ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV TRGOVSKIH IN PROIZVAJALNIH TOZD**

Mag. Boris Snaj: **EMBALAŽA — SESTAVINA POLITIK IZDELKOV IN KOMUNICIRANJA V MARKETINGU**

Mag. Vladimir Drusany: **VARNOSTNOTEHNIŠKI PRIROČNIK**

ČGP Delo
TOZD Gospodarski vestnik
Gospodarska založba
Tomšičeva 3
61000 Ljubljana

REDNA LETNA KNJIŽNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE

Pred obletnico rojstva dr. Franceta Prešerna, ki jo slavimo 3. decembra, je Prešernova družba spet izdala svojo redno letno knjižno zbirko. Ta, gotovo najcenejša zbirka na Slovenskem, je vezana v platno, z večbarvnim ščitnim ovitkom (broširan je le koledar) in tiskana na brezlesnem papirju, stane vsega 450 dinarjev. Če ne potrebujete trdih platnic in boljšega papirja, se lahko odločite za broširano izdajo, ki stane le 350 dinarjev.

Naročnino lahko plačate tudi v dveh obrokih.

Vendar to ni vse, zaradi česar na izid zbirke opozarjamo tudi člane našega kolektiva. Skrbno izbrano in mikavno branje je vredno, da bi ga imeli v vsaki družini:

1. **Prešerenov koledar za leto 1982** — knjiga velikega formata z okrog 200 stranmi prinaša poleg koledarskega dela, opremljenega z barvnimi reprodukcijami slik Maksima Gasparija, vrsto aktualnih člankov, ki bodo prav gotovo pritegnili vsakega bralca: Vekoslav Grmič razpravlja o mestu kristjanov v naši samoupravni socialistični družbi, Jože Smole nam razgrinja podobo današnjega nemirnega sveta, Anton Trstenjak kritično razmišlja o grozeči sili porabniške družbe in samoduro, Ivan Sedej pa primerja staro in novo kmečko in sodobno ljudsko arhitekturo. Tu so še: Jože Dolenc — Ob štiristoletnici Gregorijanskega koledarja, Janez Gregor — Tudi pri nas je živalstvo ogroženo, France Adamič — Spomini na brata Louisa Adamiča, pa še pesmi in kratka proza sodobnih slovenskih ustvarjalcev — Vladimirja Kavčiča, Miška Kranjca, Pavleta Zidarja, Karla Grabeljška, Toneta Svetine, Miloša Mikelna in drugih.

2. **Ta glavna Urša** — privlačna lahkotna pripoved znanega slovenskega romanopisca Smiljana Rozmana, napisana v obliki dnevnika predstavnice sodobne šolske mladine.

3. **Ljudje pod Osojnikom** — delo, v katerem nam pisatelj France Bevč z enkratnim mojstrstvom in umetniško tenkočutnostjo prikaže usodo svojih rojakov, kmetov, dninarjev in drugih hribovskih prebivalcev.

4. **Po jamborni cesti... v mesto na peklu** — na bogatih pričevanjih osnovan kulturno-zgodovinski zapis dr. Miroslava Pahorja ob sodelovanju Ilonke Hajnal. Knjiga pripoveduje o stari rimski cesti pod Nanosom, po kateri so od nekdaj prevažali les proti Trstu.

5. **Hitro pripravljane jedi** — priročnik, ki daje sodobnim mladim kuharicam in kuharjem v roke napotilo za hitro pripravljane okusnih jedi. Napisala ga je priznana avtorica tovrstnih del Andreja Grum.

Če se še niste odločili za nakup, vam priporočamo, da poiščete poverjenika Prešernove družbe in zbirko pri njemu naročite. Lahko pa izpolnite tudi priloženo naročilnico in jo pošljete naravnost Prešernovi družbi, Ljubljana, Borsetova 27.

NAROČILNICA

Naročam REDNO LETNO KNJIŽNO ZBIRKO Prešernove družbe za leto 1981 (5 knjig)

a) broširano — za 350 dinarjev

b) vezano — za 450 dinarjev

Naročnino bom poravnal:

a) v celoti, takoj ob prejemu knjig

b) v dveh zaporednih mesečnih obrokih

Knjige mi pošljite na naslov:

Ime in priimek:

Ulica:

Pošta in poštna številka:

Zaposlen sem (naslov):

Datum: Podpis:

IVAN KAC-MAROŠEK

Vitek in zmerom zdravnan, tudi na stara leta, tak je hodil svojo pot, sedeminosemdeset let dolgo. Rodil se je v Starem trgu, nato živel na Selovcu in se pred petdesetimi leti poročil k Marošekovim v Šmiklavž. Vdovi Marošekovi je bil dober mož a še boljši oče njenim štirim nedoletnim otrokom in svojim. V kakšni čudoviti slogi je živel ta družina; nikoli sporov, nikoli nasprotij. Ivanova modrost in trpke življenjske izkušnje so pronicale v njegov mladi rod, ravnale vezi med njim in ženo. Vsi so bili deležni enake ljubezni in enako dobre besede. Skromno hribovsko posestvo je preživljalo številno družino, oče in mati sta zmogla zanj vse.

Pri dvajsetih letih je doživel usodo vseh zdravih slovenskih fantov, usodo prve svetovne vojne. Pri sedemindesetih ga je vznemirila druga svetovna vojna. Tudi tedaj je vedel kako. Aprila 1943 je navezal prve stike s partizani in začel je aktivno delati za cilje NOB. Partizanska bolnica in tehnika Kajuh sta se nahajali v bližini njegovega doma, zavedal se je svoje dolžnosti in si med partizanskim življenjem pridobil zaupanje kot malokdo. Pravzaprav je sodelovala s partizani njegova celotna družina. Ko je v partizanih padel njegov sin Jože, se je njegova pest še bolj skrčila, od zarote pa tudi od bolečine. Pa je vseeno zdravnan in srečen dočakal svobodo, le neugnani spomin na mrtvega sina-partizana ga je včasih zanesel, da se mu je čelo zresnilo in vdih je bil globlji.

Pri tridesetih letih je ovdovel, tudi to mu ni bilo prizanešeno. Saj se je sključil takrat od hude bolečine, a spet se je zdravnil. Letošnji prvi jesenski mesec pa ga je uklonil, upognil se je pod bremenom zrelega življenja, katerega se je, po njegovih nazorih, splačalo živeti.

V miru počivajte dragi oče Marošekovi!

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V NOVEMBRU IN DECEMBRU 1981

Koroški kinematografi Črna, Žerjav, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec in Mislinje bodo v drugi polovici meseca decembra predvidoma predvajali naslednje filme:

Nedosegljiv most — ameriški vojni film	do 24. 11.
Ladja smrti — ameriška drama	do 25. 11.
Veliki direndaj — italijanski pustolovski film	do 24. 11.
Črni ščit Falwortha — ameriški pustolovski film	do 25. 11.
Za naju — francoska kriminalka	do 30. 11.
Neustrašljivi — ameriški vojni film	17. 11.—2. 12.
Ameriški gigolo — ameriška ljubezenska drama	18.—30. 11.
Fantazija — ameriška risanka (Walt Disney)	18. 11.—2. 12.
Uragan — ameriški spektakel	18. 11.—2. 12.
Begunka — nemška erotična komedija	18. 11.—2. 12.
Rdeča maska — hongkonški akcijski film	19. 11.—6. 12.
Preluknjani dolar — italijanski western	20. 11.—7. 12.
V vrtincu — ameriška drama	21. 11.—6. 12.
ABC o ljubezni in seksu — avstralski zabavni dokumentarni film	22. 11.—3. 12.
Šerif v dolini Nila — italijanski pustolovski film	25. 11.—8. 12.
Ne verjemi nikoli poštenemu tatu — kanadska komedija	27. 11.—10. 12.
Ta vražji jazz — ameriški glasbeni film	28. 11.—13. 12.
Mož žena in banka — ameriška kriminalka	3.—15. 12.
Violet Mozier — francoska psihološka drama	2.—13. 12.
Vojna na kolesih — ameriški akcijski film	4.—17. 12.
Hrabro bežimo — francoska komedija	3.—17. 12.

V počastitev praznika dneva republike 29. novembra smo pripravili poseben izbor domačih filmov, ki jih bodo koroški kinematografi predvajali v dneh neposredno pred, med in po prazniku.

JOSIP BROZ TITO — domači dokumentarni film
SUTJESKA — domača vojna drama
KALA — slovenska vojna drama

Ob ogledu filmov v vašem kinematografu vam želimo veliko zabave, prijetne sprostitev ter se priporočamo za obisk.

DO Koroški kinematografi Prevalje

SPOMIN

26. oktobra 1981 sta minili dve leti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in deda

IVAN SIDAR

Srce ti ne bije več, bolečine ne trpiš, s svojo ljubeznijo in dobroto pa v naših srcih še živiš. Svečke in rože na tvojem grobu so dokaz naše ljubezni.

Iskrena hvala vsakomur, ki se ustavi ob njegovem preranem grobu, posebej še njegovim sodelavcem TPP, ki ga niso pozabili.

Zaljujoči vsi njegovi.

Ivan Sidar pred čuvajnico TP Pameče

ODMEVI OB PROPADLEM RAZGOVORU

Vsi so prihajali, al njega ni blo...

Nekateri govorijo, da Hafner zato ni prišel na Lesno, ker je čital pismo naših gozdarjev RTV, drugi pa menijo, da ni čisto tako, da je moral iti...

ODDAHNILI SMO SE, HAFNERJA NE BO

Savinek: Če Hafnerja ne bo, bom pa jaz namesto njega postavljaj vprašanja.

Predsednik konference sindikata Ivan Ogriz: Se strinjam, da je razgovor kljub temu organiziran, spraševali bomo pa mi vas, tovariš Savinek.

JESEN

Kot sanje v spanju nas jesen obdaja, saj čas na koledarju takšen je, jesenski čas počasi nas osvaja, porjavi vse, kar zeleno je.

Jesenski dež nam zemljo še zaliva, in sonce kot, da že izgublja moč. Že megla siva leno se preliva, od hladnega večera v hladno noč.

Se kmetič smeje, saj je za to leto v glavnem vse pridelke spravil že, saj celo leto delal je vneto, da zdaj ima, kar si pridelal je.

Zlatko Škrubej

Izlet na Pece

V soboto 19. septembra so Prevaljčani začudeno gledali dolgo vrsto avtomobilov pred tovarno povištvu. Ko sta pripeljala še dva kombija in so vanju vstopili planinsko oblečeni delavci, je postalo jasno, da je tovarna organizirala skupinski izlet.

Osnovna organizacija sindikata je pripravljala planinski pohod že od spomladi in je bila ta sobota kar težko pričakovana. Prijavljenih delavcev tovarne in družinskih članov je bilo kar sto, vendar jih je nekaj zadnje dni odpovedalo. Mogoče so se ustrašili vodnikovih navodil, ki so bila dodana prijavnim listi.

»Vsi udeleženci izleta naj bodo primerno oblečeni in obuti in alkohola naj ne nosijo s seboj.«

Dobro, da niso vsi slišali »prevoda« navodil, ki se je glasilo: »Ženske lahko imajo krila in visoke pete, obvezno pa nesejo s seboj liter šnopsa.«

Kljub navodilu in prevodu je bila pisana družčina ustrezno opremljena in oborožena z zvrhanjo mero dobre volje.

Kot se spodobi, je prišel organizator izleta zadnji na zbornu mesto in dal znak za odhod. Kolona osebnih avtomobilov se je vila za kombijema skozi Prevalje, Poljano in v Mežici krenila po vijugasti cesti proti pobočju Pece. Na »frati« se je kolona ustavila in vsa skupina je pričela sopihati po strmini. Do Tomaževe kočje je bila cesta na novo zglajena od vleke hlobov. Pri koči so nekateri mislili, da so že na cilju in so kar posedli okrog kočje skoraj začudeni, da ni bilo oskrbnika. Nekaj vzpodbudnih besed je vse dvignilo in pohod se je nadaljeval do prave kočje na Mali Peci. Prvi so prispeli do nje ob osmih in počakali ostale, ki so vztrajno prisopihali za njimi. Po kratkem postanku in rahlem prigrizku je bil pred kočjo zbor. Vodnik je razdelil pohodnike v dve skupini, ki sta krenili po »zložni« in »zavarovani« poti proti vrhu. Počasi in vztrajno sta obe skupini napredovali in najhitrejši so osvojili vrh že malo čez deseto uro, zadnji pa so prispeli do enajste ure. Najmlajši udeleženec je štel komaj štiri leta in na vrhu sploh ni bil utrujen.

Večina udeležencev je bila prvič na Peci in bilo jim je žal, da zaradi megle ni bilo pravega razgleda po okoliških hribih in gorah. Tudi vasi in mesta v dolini so se nejasno videle. Kljub megli in bližajoči se plohi pa je bilo veselje nad uspehom na zadovoljivi višini.

Med povratkom z vrha je na travniku sindikat na hitro organiziral tekmo v vlečenju vrvi. Dve moški in dve ženski ekipi sta bili brž pripravljene spoprijeti se za slavo. Zmagali so močnejši. Neverjetno! Če bi vnaprej vedeli, da dobijo zmagovalci konjak in zmagovalke napolitanke, sploh ne bi bilo poraženih! Dobro, da so se šibkejši pustili premagati, sicer bi se vrv pretrgala.

Povratek z vrha proti koči je pospešil rahel dež, ki nas je pregnal kar v posebno sobo. Do kosila je priromalo na mize že nekaj sokov različnega izvora, po odličnem kosilu pa še dodatna kapljica za dobro voljo.

Prijetno razpoloženi smo šli pozdravit kralja Matjaža v njegovo votlino. Nekdo je predlagal, da bi morali poslati gor varilca, ki bi pomagal kraljevi bradi hitreje hitreje »rasti«, da bi se legendarni junak čimprej zbudil in vzpostavil pravični družbeni red, v katerem bi cvetelo blagostanje za vse.

Pred votlino smo se slikali, v spomin na tisti srečni trenutek, ko smo bili v gosteh pri kralju.

Rahlo utrujeni smo popoldne posedli pred kočjo, saj je dež ponehal in je celo sonce kdaj pa kdaj radovedno pokukalo skozi oblake, kaj neki počenjamo.

Uspeli smo organizirati prijetno točko dnevnega reda, ki je marsikomu ostala v spominu dalj časa. Planinski krst je bil obvezen za vse, ki so bili prvič na Peci. Vsak je moral odgovarjati na vprašanja vrhovnega sodnega zbora in zaradi nepravilnih odgovorov skloniti glavo ter ponižno sprejeti odmerjeno kazen. Emil je delil »pravico« po zadnji plati z vrvjo, na kateri je bilo za okras še nekaj vozlov.

Prvi na vrhu Pece

Kadar je najmočnejše zamahnil, ni bilo tako hudo, ker je udarec tik pred hlačami zadržal. Ko pa je tako mimogrede pobožal od strani, je kar čedno zaskalelo. Vsak krščen je privoščil sotripinom, ki so vriskali močnejše od njega.

Delitev udarcev je tako prevzela vse, da so sodniki kaznovali še sami sebe in celo vodnika, čeprav je bil že na vrhu večkrat kot je mogoče prešteti na prste.

Sodbo nad rabljem pa je izvršila s posebnim navdušjem naša Ančka, zato je dobila od Emila posebno priznanje.

Ko je bil krst zaključen, je »žegnana« voda že pokazala učinke in bilo je še veliko smeha in petja med vso potjo navzdol. Do frate je nekaterim mati zemljica delala težave, ker hoja po strmini navzdol posebej osrečuje mišice. Vendar nihče ni tožil, tudi tisti ne, ki so žulje zatajili in modrice junaško skrivali.

Vožnja domov je bila za večino prijeten zaključek dneva, le nekateri so si izbrali bližnjico skozi Črno.

Želja pobudnikov, da bi vsako leto priredili tak izlet, je bila z navdušenjem sprejeta. Cilj izleta, da bi okrepili vezi med člani kolektiva in med naravo, je bil dosežen.

Vrv v Emilovi roki je božala in ogrevala zadnje plati, zemlja pa je ohladila modrice tistim, ki so želeli kar najhitreje priti v dolino.

Do prihodnjega izleta se bodo mišice utrdile, da bo krst na drugem vrhu lažji. Ko bomo v planinarjenju nabrali dovolj izkušenj, pa bomo povabili vse ostale TOZD na planinsko srečanje na Brinjevi gori. Pa na veselo svidenje.

Komprij I.

Posvet pred vzponom na vrh